

Turba jaama
ajalugu ulatub
115 aasta taha
lk 4-5

Saue linna kujunduskava
keskendub terviklikule
elutänavate süsteemile,
läbivaks disainidetailiks
must silinder
lk 6

Külaskäik
20-aastasessse
Haiba lastekodusse
jätab hinge sooja
koduse tunde
lk 11

NR 23 (47) DETSEMBER 2019

Saue

Valdus

KOHALIK
LEHT
KOHALIKUST
ELUST JA
OLUST

Laagris avatakse COOP Konsumi kauplus, plaanis on rajada ka kino

Varsti pole sauevallakal enam põhjust pealinna liikluslogistikat trotsima minnagi, lisaks kodule on üha rohkem teenuseid kohapeal olemas. Nüüd lubab Veskimõldre arendaja 2021. aasta lõpuks püsti panna ka vabaajakeskuse, kuhu planeeritakse kolm kaasaegset kinosali.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Laagri servas asuv Veskimõldre 2 pakub oma uutele elanikele mõnusat linnaäärset elukvaliteeti: turvalised kergteed, valgustatud tänavad, männimetsa lõhn, peagi ka kodulähedane kool. Nüüd on piirkonna arendaja Brave Capital astunud sammu veelgi kaugemale – juba järgmise aasta esimeses pooles avab nii üle tee elanikele kui ka kaugemale naabruskonnale uksed Veskimõldre kodukeskus.

Instituudi tee ja Juuliku-Tabasalu ringtee ääres avatava kodukeskuse ankurritnikuks saab COOP Konsum. „Algselt olid paralleelselt läbirääkimised ka Rimi ketiga, aga Harju Tarbijate Ühistule sobisid meie tingimused paremini,“ selgitab arendusfirma juht Veljo Kuusk.

Toidupood koos restoraniga

Mees usub, et kuue kassaga, 2000 ruutmeetril ja hea kaubavalikuga Konsum

tõstab Laagri rahva rahuolu ja mugavustunnet mitu kraadi kõrgemale. Praegu teenindab ju tuhandeid inimesi aleviku keskuses vaid Comarket. „Kõik, mis on üle raudtee, tundub emotsionaalselt juba liiga kaugel,“ naerab Kuusk, põhjendades, miks Pärnu maantee äärsed Rimi ja Maksimarket tema peas igapäevase ostukohana arvesse ei lähe.

Lisaks plaanitakse Veskimõldre kodukeskusesse mitmeid teenusebokse alates keemilisest puhastusest ja lõpetades juuksuriga, aga kindlasti ka üks või kaks söögikohta. „Laagris ei ole sellist kohta, kus saaks õhtul sõbraga klaasikese veini võtta. Olen ise aastast 2002 kohalik elanik ja avatavasse kodukeskusesse oleme planeerinud just teenuseid, millest ma ise tunnen, et on puudu,“ on Kuusk kohalikest oludest teadlik.

Suurima toitlustuspinna operaatoriks on lubanud tulla restoran Rucola pitsakontseptsiooniga, lisandub ehk veel mõni publi või kohvik. „Praegu Laagrisse

Veskimõldre kodukeskus avatakse 2020. aasta esimeses pooles

Wolt näiteks pitsat ei toogi, liiga kaugel. Samas on see just selline mugavustoit, et kui vanemad kauem tööl, saavad lapsed ise turvaliselt rattaga pitsale järele minna,“ leiab Kuusk.

Parkimiskohti tuleb kodukeskuse kõrvale sajale autole ja mahapöörded mugavalt mõlemalt poolt. Klientide puudust ei peljata, sest tellitud uuringud näitavad, et keskuse asukohast sõidab päevas mööda pea 10 000 autot.

Täisteenindusega tankla

Tegelikult koosneb maanteeäärne krunt kolmest etapist. Järgmise etapina tahab arendusfirma leida teisele kinnistule tanklaoperaatori. Kolme võimaliku koostööpartneriga läbirääkimised käivad, soov on rajada täisautomaatne jaam koos autopesula ja kauplusega. „Kinnistu ise on nii suur,

et kui tulevikus tahaks näiteks Hesburger või McDonalds oma majaga tulla, siis ruumi on,“ ütleb Kuusk. Tankla loodetakse valmis saada 2020. aasta lõpuks.

Vabaajakeskus koos kolme kinosaaliga

Kolmandale kinnistule planeeritakse vabaajakeskust. „Nime meil veel pole, aga kontseptsioon on selge,“ kinnitab Kuusk. Saue valla rahva, aga tegelikult ka kogu Lääne-Harju elanike jaoks on rõõmustav uudis see, et Brave Capitalil on kavas sinna püsti panna kolme saaliga kino. 120-, 60-, ja 40-kohalistes saalides ei hakka sisu osas opereerima ükski tuntud kinokett, luuakse täiesti uus kinofirma, mis hakkab haldama nii Laagrisse kui ka Maardusse rajatavat kino. „Nime uuele kinole võiks panna avaliku

konkursi korras,“ pakub Kuusk.

Praegu on lähim korralik filmivaatamise võimalus siinsele rahvale Mustamäel, aga nagu Kuusk oma isiklikest kogemustest teab, on koos perega linna kinnominek üks paras ettevõtmine, lisaks parkimiskeerukus ja ajamahukus.

Lisaks mahuvad keskuse esimesele korrusele ka laste mängutoad, kus sünnipäevi pidada, kinokliente ja sünnipäevalisi teenindav kohvik ja võibolla ka fitnessisaalid. Teisele-kolmandale korrusele tulevad väiksed kontoripinnad.

„Meie ilusaimates unelmates on vabaajakeskus valmis 2021. aasta sügiseks,“ tõstab Kuusk ajagraafikult katet.

Kas kodukoha patriotism või ikkagi ärivaade?

Teadaolevalt panustab arendusfirma ka uue Mõld-

re haridusmaja rajamisse. Milleks kõik see lisategevus?

„Me lähtume ikka teravikontseptsioonist. Eesmärk ei ole lihtsalt pinnad kiiresti välja rentida ja majad ruttu maha müüa, vaid luua elukeskkonda. Et kui inimene ostab siia kodu, saab ka vajalikud teenused kohapealt kätte,“ sedastab Kuusk. Tema sõnul ei saa tänapäeval eluaset müüa hämaga, et kõik koolilasteaiad-kauplused on olemas, sest klient on kodu ostes vägagi teadlik, uurib tausta ise välja.

„Inimene on kas siia elama tulles õnnelik või siis ei ole. Veskimõldre 2 taolist arendust ei müü ju paari kuuga maha, mul on vaja krunte võibolla ka kolme aasta pärast müüa. Nii et jah, tervikliku elukeskkonna loomisesse panustamine annab ka äris tagasi,“ tõdeb mees.

Töövarjutamine kolmes vallas

Eks kõik linna- ja vallavalitsused ole oma algseadetelt samad, kuid seal töötavatest inimestest tulenevad detailid, nende kogemused ja arusaamad disainivad tööprotsesse.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Novembrikuus toimusid kolme suure valla – Saue, Viimsi ja Rae – töövarjupäevad.

Kõvasti uusi teadmisi, silmast silma kontakte, laiem vaade... Sekka üllatusi „Ah nii saab ka!“. Või rahulolevaid noogutusi, et meil on see asi nõksa etem.

Kokku osales projektis kolmest omavalitsusest ligi 70 inimest vallavanematest spetsialistideni. Saue vald tutvustas oma majas meie valla arenguid ja plaane IT, hariduse, kommunikatsiooni, kultuuri ja vallavarahalduse valdkondades.

Esimene tänuõhtu ühendvalla sädeinimestele

See Saue valla ärksate ja tegijate inimeste tsunft on aasta-aastalt aina omam ja lahtisem. Ei kardeta seda, et mitte alati pole seljataga garantiisid või kindlust. Heas seltskonnas puussepanekut pelgamata tegutsemine on väärtus omaette.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Ühel novembrikuu laupäevaõhtul saigi palutud see ärksama tegevushaardega seltskond kaaslaste kallistuste, mõne meeleoluka ampsu ja lonksu saatel tegemisele otsa vaatama. Et kõik ikka peale tegusat hooaega mõistusel oleksid. Et koos olla ja üks-teist märgata. Tänada ja teha pai. Kutsutud peole olid nii nominendid kui tunnustuse saajad, lisaks ka need, kes märgata oskasid.

AASTA NOORSPOORT-LANE Kevin Christopher Jegers, esitaja Andris Jegers

18-aastane golfimängija ja Eesti koondise liige Kevin Christopher Jegers saavutas 2019. aastal mitmeid märkimisväärsed tulemusi nii Eestis kui ka rahvusvahelistel võistlustel.

U18 vanuseklassi maailmameistrivõistluste 9. koha jagamine on Eesti golfi ajaloos üks paremaid tulemusi. Seni ei ole ükski Eesti noor golfar sellel tiitlivõistlusel 64 hulka pääsenud, nüüd siis lausa 9. koht. Sellest

suurepärasest saavutusest tegi augustis ETV ka lühikese ülevaate ja intervjuu Keviniga.

AASTA SPORTLANE VÕI AASTA VÕISTKOND Ääsmäe saalihoki meeskond, treener Jaanus Kallion, esitaja Maarja-Liis Tahk

Tegemist on Ääsmäel aastaid tegutsenud võistkonnaga, kes on tulnud saalihoki esiliiga meistriks kolmel korral. Sel hooajal võetakse ette suurem ülesanne ning liigutakse edasi saalihoki meistriliigasse.

Tiimis on nii täiskasvanud mehi kui koolipoisse ning üksteisele ollakse toeks, nooremaid juhendatakse ning vanemaid pannakse jällegi juhendaja rollis proovile. Ühtse tiimina võetakse vastu nii meeleolukaid võite kui ka raskeid kaotusi. Kuigi enamik tiimiliikmeid alustas trennidega juba piskese poisiklutina, ei ole huvi raugenud ning jätkuvalt püstitatakse kõrgeid eesmärke. Eks oma osa selles on ka lähedaste ja sõprade toetusel. Ääsmäe võistkonnaga käib kaasas püsiv fännitiim, kes tribüünidel omadele kaasa elab ning jõudu annab.

Aasta noorsportlase auhinna võttis vastu tema isa

AASTA LOOMEINIMENE Elviira Alamaa, esitaja Saue muusikakool

Tea, kas Sael on poissi, kes Elviira Alamaad ei tunneks. Mõni puutub Elviiraga kokku juba lasteaias, mõni esimesel-teisel kooliaastal. Ja paljud poisid jäävad temaga seotuks kuni kooli või isegi kõrgkooli lõpetamiseni. Üle kahekümne aasta tagasi lükkas Elviira Sael käima poistekoori, mis on juba aastaid Eesti suurim. Laulvaid poisse on Sael veidi alla 200 – 4-aastastest 20. eluaastani välja.

Muusikapisiku on Elviira sustinud ka oma laulupoiste vanematesse, kes laulavad nüüd juba üheksandat hooaega Saue segakooris. Meeste ritta jõuavad nii mõnigi kord tagasi need, kel lauluarbastus poistekoori aegadest hinges.

2019. aasta oli laulupeoaasta. Juubelipeol „Minu arm“ osales neli Elviira juhatavat koori. Laulupeo ettevalmistuste kõrval jõudis ta poistega maakondlikele ja vabariiklikele vokaa-lansamblite konkurssidele, terve hulk vahvaid poisse osales Saue valla laululapsel. Mitmel juhul tuldi kon-

Aasta loomeinimene Elviira Alamaa

kurssidelt tagasi auhinnaliste kohtadega.

TEGUS NOOR Laura Adele Siitan, Lisann Kaufmann, Loviisa Kaufmann, esitaja Kristina-Majbrit Paju

Kolme kümneaastase Laagri kandi tüdruku jaoks on puhaskoodus nii tähtis, et nad algatasid täitsa omapäi selle aasta aprillis kodutänavail plakatikampaania. Enda joonistatud pildidel palusid nad mitte prügi maha visata, sest just nii saab loodust õnnelikuna hoida.

Tüdrukute tegemised ulatusid Facebooki lehel enam kui 30 000 silmapaarini.

Aasta võistkond on Ääsmäe saalihoki meistriliiga meeskond

Tegusad noored Laura Adele Siitan, Lisann Kaufmann ja Loviisa Kaufmann

Noorte lemmik Evelin Laanest (vasakult teine)

Saue Valduri maikuu lehes oli piigadega pikk intervjuu ja peale seda olid nad juba nii särtsu täis, et võtsid lausa ette käigu vallavanema juurde, et arutada tulevikuplaane. Ka Laagri kohvikutepäeval juunikuus löid tüdrukud

kaasa – nad tegid töötoa pop-up kohvikus Mekk ja Viht.

NOORTE LEMMIK Evelin Laanest esitaja Imbi Tigasson, Ääsmäe noortekeskus Exit

Evelin on Lohe looduskooli

31. detsembriks on oodatud ettepanekud aasta tegu 2019 ja vapimärkide kandidaatidele

Kui kodanikupäeva tähistaval novembrikuul tänati meie valla sädeinimesi, siis kohe sabas tuleb uus konkurss.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Valla tunnustamise korra järgi on vaja detsembrikuu lõpuks kokku koguda sauevallakate ettepanekud, mis võiks olla Saue valla 2019. aasta tegu ning kes on väärt Saue valla vapimärki.

Saue valla vapimärk on kõrgeim tunnustuse vorm ja see antakse sauevalla-

kast väarikale kodanikule, kes on kohusetundlikult ja pikka aega täitnud oma tööülesandeid, saavutades kõrge kvalifikatsiooni ning autoriteedi vallas oma ala spetsialistide hulgas; ettevõtjale või ettevõtte juhile, kes on edukalt arendanud ettevõtlust ja Saue valla majanduselu ning pakunud tööd Saue valla elanikele.

Vapimärgi kandidaadiks võib esitada inimese nii

isiklike kui ettevõtete juubelite puhul või ka välisriigi kodaniku, kes on programmi, projektide, aktsioonide kaudu kaasa aidanud Saue valla sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule arengule.

Aasta tegu on auhind, mis antakse, et tunnustada kogukonnale olulise tähtsusega ettevõtmist ja selle eestvedajat. Saue valla aasta teole oodatakse ettepanekuid koos põhjendusega, aga esitamisel ei peaks end liialt ahistama mingite kriteeriumitega.

See võib olla juhitud nii ettevõtte, omavalitsuse, lihtnimise kui külaseltsi poolt. See võib olla suur asi, nagu näiteks muuseumi

avamine, aga samahästi ka väike, et keegi tegi kellegi elu palju ilusamaks, või on miski, mis võibolla välja suurelt ei paistagi, aga on küla jaoks hullult tähtis.

Esitavad ettepanekud pannakse hääletamiseks välja 6. jaanuarist 31. jaanuarini Saue valla Facebooki lehel, valla kodulehel, halduskeskustes ja raamatukogudes. Favoriidid kinnitab vallavalitsus vastavalt hääletustulemustele ja need pärjatakse veebruaris, kui Saue vald tähistab piduliku vastuvõtuga Eesti Vabariigi aastapäeva.

Esita oma ettepanekud juba täna ja näitame, et tegelikult me ikka märkame ja oskame hinnata.

Oluline

- Aasta teo nominentide ning vapimärgi saajate kandidaatide ettepanekud koos põhjendustega saata 31. detsembriks 2019. aastaks e-posti aadressile info@sauevald.ee või Saue vallamajja (Tule 7, Saue linn).
- Avalduste vormid on leitavad valla kodulehelt.
- Vapimärgi saajad valib ja kinnitab volikogu oma otsusega.
- Aasta teo valib ja kinnitab vallavalitsus vastavalt avalikule hääletustulemusele.

Saue valla aasta tegu 2018

Suur- ja vähekindlustatud peredele koolialguse ja jõulukinkide kogumine

Teine lemmik

Saue linna loodusrada

Kolmas lemmik

Laagri tervisekeskuse valmimine

Aasta abistaja Vaike Ojala (paremal)

Aasta vabatahtlik Vallo Sassi (paremalt esimene)

Aasta vabaihendus Maidla külaselts

(lohekool.ee) hing ning ta on Ääsmäe noortekeskuses toimuva loodus- ja teadusringi juhendaja. Reedeti, kui tunnid toimuvad, kogunevad noored juba varakult noortekasse, et mitte hilinea, sest kes teab, mida põnevat seekord plaanis on ja kui Eveliniga tuleb veel tema koer Karu ka kaasa, siis tuleb kohe kindlasti põnev tund. Eriliselt lähivad noorte silmad särada, kui Evelin annab teada, et nad hakkavad üheskoos lima tegema. Kuigi hiljem on koristamist rohkem kui küll, siis sellest rõõmust ta lapsi ilma ei jäta.

Sama on matkama minetu puhul Eveliniga – ka

looduses liikumist suudab ta põnevaks teha. Ta korraldab looduses erinevaid mängu ja matkab koos lastega põnevatel radadel.

AASTA ABISTAJA Vaike Ojala, esitaja Ääsmäe pensionäride ühendus Sügis

Ääsmäe pensionäride ühenduse Sügis liikmed on enamuses vanuses 70+. Nende hulgas on algusest peale olnud Vaike Ojala, kelle sünniaasta on 1954(!). Korraldakse juubeleid-sünnipäevi ja ei ole sünnipäevalastel muret, mida lauale panna või kes laua katab, sest neil on Vaike, kes mõtleb nende eest – toob toidu,

Aasta sädeinimene Ave Kruus (paremalt teine) koos teiste külaseltsilistega

valmistab ja katab laua, peategelased tulevad vaid kohale, võtavad õnnitlusi vastu ja istuvad kaetud laua taha. Küll Vaike teenindab.

Vaike töötab koolimajas koristajana, pikendab oma tööpäeva ja kütab eakatele kaks korda kuus sauna, sest ta on Sügise liige – tema vabatahtlik valik. Vaike viib eakaid linna arsti juurde, kui sotsiaalbuss viia ei saa, aga inimesel on vaja minna. Ja sõidab ka toidu järele mõne vanema kaaslasega, kui on vaja. Tal on hea väljend – ma viin vanaemale ka, teisele vanaemale ka.

AASTA VABATAHTLIK Vallo Sassi, esitaja Kertu Sassi

Vallo on meie valla vabatahtliku päästeseltsi liige, kes alati leiab aega ja võimalust kõiki abivajajaid toetada. Endise Nissi valla piires käib ta tulekahjusid kustutamas ja et üldse oleks võimalik väljakutsese sõita, ehitab ja remondib ta vana päästeautot. Sellesuvised suurte tee-ehitustöödega kaasa tulnud tolmu tõttu oleks elu meie kandis olnud võimatu, kuid Vello käis teid kastmas ja tänu temale oli kohalikel võima-

lik aias mõnusalt ja tolmu- vabalt aega veeta.

Vallo isiklik töökoda on ka päästeauto garaažiks ja seal teeb Vallo vabatahtlikuna autole kõik vajalikud remonditööd. Vallo on nagu omamoodi Saue valla autotohter, kelle poole oma neljarattalise sõbra muredega inimesed alati pöörduvad saavad.

AASTA VABAÜHENDUS Maidla külaselts, esitaja külavanem Margus Reintam

Maidla külaselts asutati 2003. aastal ja selts koordineerib kahe küla tegemisi – Maidla ja Pärinurme. Kokku on kahes külas 279 elanikku. Külaseltsil on tänaseks ligemale 70 liiget.

Kohe peale seltsi asutamist hakkasid liikmed kirjutama Euroopa Liidu, PRIA, KOP-i ja muud projekte, et teha vanast lagunenud Maidla koolimajast korralik ja kaasaegne seltimaja. Siis ehitati Saue vallalt ja KOP-ist saadud toetuste abil seltimajale korralik kõrvalhoone, edaspidi valmisid laululava ja tantsuplats.

Viimastel aastatel on just Maidla külaseltsi eestvedamisel ja kogu Maidla

rahva abiga tehtud palju tööd Maidla paisjärve korramiseks. Puhastatud on võsast kaldad, rajatud korralik liivarand, ujumisillad, riietuskabiin, grillimiskohad, laste mänguväljak jne. Selle suve lõpul avati Maidla terviserada. Alatest 2016. aastast, kui külaseltsi juhatuse liikme Key Smirnova eestvedamisel tekkis plaan hakata terviserada rajama, on peetud koosolekuid, käidud lubasid küsimas, kirju kirjutatud, pead murtud, muretsed. Aga valmis sai seegi.

Maidla külaselts on oma tegevusega toetanud mitte ainult Maidla ja Pärinurme, vaid kogu vallarahva puhkamise ja vaba aja veetmise võimalusi.

AASTA SÄDEINIMENE Ave Kruus, esitaja Imbi Tigasson, Ääsmäe noortekeskus Exit

Ave Kruusi nime tuntakse Ääsmäel ja Tagametsas, aga sama hästi ka Jõgisool, Tuulas ning Maidlas ja kaugemalgi kui Saue vald. Ta on liider, keda kuulatakse ja sõber, kes alati valmis appi tõttama. Ikka leiab ta külas asju, mis vajavad parandamist ja lisatoimetamist. Kui ei saa oma külaga tehtud, siis võtame appi naaberkülad.

Jah, võib öelda, et ega ta üksinda ei toimetata ja asju välja ei mõtle, kuid alati peab olema inimene, kes ärgitab, aitab teistel ideid ellu viia ning oskab kaasata ka teisi ettevõtmistes. Ave on Ääsmäe kandis vedanud ka ühishankeid – suuremad tellimused on läinud nii kartulikasvatajale kui ka korstnapühkijale. Ikka selleks, et kohalikel oleks lihtsam ja soodsamgi.

On asju, mis toimuvad nagu võluväl, kuid nende taga on ikka mingil moel Ave: külaplats ja Kirsipark niidetud, kettagolfirada korrastatud, laadad, autokino juba kolmandat aastat, Harjumaa eakate igasuvine kohtumine Ääsmäe külaplatsil. Ja suurim saavutus – Ääsmäe oma külamaja – hakkab lähiajal kerkima!

NOMINENDID

AASTA NOORSPOORTLANE

Aston Allas, esitaja Kerli Allas

Janno Iljas, esitaja maadlusklubi Nelson

Kätlin Kukkk, esitaja Toomas Unt

Kevin Christopher Jegers, esitaja Andris Jegers

Silver-Den Vahtras, esitaja Helen Vahtras

Timo Kaarus, esitaja Tarvo Sarapuu

AASTA SPORTLANE VÕI

AASTA VÕISTKOND

Vallo Sassi, esitaja Kertu Sassi

ÄÄSMÄE SAALIHOKI MEISTRILIIGA

MEESKOND, treener Jaanus Kallion, esitaja Maarja-Liis Tahk

AASTA LOOMEINIMENE

Elviira Alamaa, esitaja Saue muusikakool

Evelin Povel, esitajad: Jaanika Käärst, Ilse Metsamaa, Urmas Kirsipuu, Terje-Ave Öunpuu, Airi Liiva

Helgi Saar, esitajad Maarika Maivel ja Maie Särak

TEGUS NOOR

Laura Adele Siitan, Lisann Kaufmann,

Loviisa Kaufmann, esitaja Kristina-Majbrit Paju

NOORTE LEMMIK

Evelin Laanest, esitaja Imbi Tigasson, Ääsmäe noortekeskus Exit

Lilian Kold, esitaja Ingrid Novikova, Laagri kultuurikeskus

AASTA ABISTAJA

Vaike Ojala, esitaja Ääsmäe pensionäride ühendus Sügis

AASTA VABATAHTLIK

Andrew Macks, esitaja Imbi Tigasson, Ääsmäe noortekeskus Exit

Eili Kukumägi, esitajad Vatsla külaselts, Alar Sudak

Marek Ploompuu, esitaja Kadri Uusoja

Vallo Sassi, esitaja Kertu Sassi

AASTA VABAÜHENDUS

Harjumaa noorte puhkpilliorkester, dirigendid Harry Illak ja Sirty Illak-Oluvere, esitaja Kristiina Liivik, Saue muusikakooli direktor

Maidla külaselts, esitaja külavanem Margus Reintam

AASTA SÄDEINIMENE

Ave Kruus, esitaja Imbi Tigasson, Ääsmäe noortekeskus Exit

Eero Kaljuste, esitajad Vanamõisa küla, Alar Sudak

Elviira Alamaa, esitaja Saue muusikakool

Elvi Urgas, esitaja Viive Suursalu

Evelin Povel, esitaja Saue kodu-uurimise seltsing

Ivi Tomingas, esitaja Kadri Uusoja

Jaanika Käärst, esitajad Evelin Povel ja Ilse Metsamaa Saue asumiseltsi nimel

Lilian Kold, esitaja Ingrid Novikova, Laagri kultuurikeskus

Marko Ponder, esitaja Ulla Raid

Viive Suursalu, esitajad Turba pensionäride seltsing Turba Sammal, Nissi valla pensionäride ühendus, Turba aianduse ja mesinduse selts, Merike Kiisel

Saue Valdur

Ilmub kaks korda kuus ja toimetatakse tasuta kõikidesse postkastidesse üle valla. Lisaks on leht saadaval vallamajas, halduskeskustes ja kultuurimajades. Tiraaž 10 000. / **Toimetus:** Saue Vallavalitsus Tule tn 7, Saue linn 76505, Saue vald, Harjumaa / **tel:** 654 1156, 525 4146 / **e-posti aadress:** leht@sauevald.ee / Toimetusel on õigus kaastöid toimetada ja selguse huvides sisu lühendada. / **Reklaam:** reklaam@sauevald.ee. / **Reklaami hinnakiri:** www.sauevald.ee/valla-leht. / **Trükk:** Printall AS, Tala 4, Tallinn. / **Kojukanne:** Omniva.

2019. aastal on vallaleht Saue Valdur kandes järgmistel kuupäevadel: 2.-4. detsember; 16.-18. detsember.

Jälle see sissekirjutuse jutt...

Igal aastalõpul justkui mantra. Kõik omavalitsused panustavad sellesse, et ametlikke vallakodanikke juurde saada. Teadagi – järgmise aasta eelarve sõltub sellest.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Mõni vald korraldab kampaa-niadi, kus kõik saavad sajase sedeli. Mõni linn jagab nanni. Saue vald ei ole meelega pakumise teed läinud. Siinkandis rõhutakse pigem südametunnistusele ja kasule isiklikus rahakotis.

Sest ega see abstraktsena tunduv vallaeelarve pole muud kui seesama

rahakott, kust peab jaguma nii talviseks teehoolduseks kui sünnitootuseks, nii lasteadeade ülalpidamiseks kui sotsiaaltoetusteks ning veel kümnetele teistele valdkondadele. Seega on Saue vallas toetuste ja teenuste saamine seotud elanikeregistri kirjega.

Sest kõikide nende kohalike teenuste rahastamise eelduseks on maksude laekumine elanikelt, üksikisiku tu-

lumaks moodustab pea 80% vallaeelarvest. 2020. aastal laekuvate maksete aluseks on 31. detsembri 2019. aasta elanikeregistri andmed. Kõikide inimeste palgatulult, kes aastavahetuse seisuga on ametlikult valla elanikud, laekub järgmise aasta jooksul oluline osa tulumaksust valla eelarvesse. Aastasisesed muutused registris mõju ei oma.

Nii et seda aastalõpu mantrat võiks ikka täie tõsidusega võtta. Meie ühine koduvald ju lõppude lõpuks.

Elukohateate võib

- täita vallamajas kohapeal;
- täita kodus arvutis, välja printida (saadaval valla kodulehel www.sauevald.ee) ja saata postiga vallamajja;
- avaldust on võimalik teha ka e-teenuste vahendusel aadressil www.eesti.ee.

Lisainfo: rahvastikuregistripidaja Anneli Ritsing, telefon 654 1143. **Oluline kuupäev 31.12.2019.**

„Mis mõttes te ei lükka mu teed lahti?“ on külamees üsna heitunud. Üle metsa naabrimees Ülo ju rääkis, et nüüd on nii, et vaja teada anda valda ja ongi talvel kergem. Ülo unustas ütlemata, et ega tegelikult enne vallas jutule ei võeta, kui on selge, et küsija on end ametlikult elanikuks möllinud. Ega Ülo taibanudki öelda, sest endal tal on paberid korras. Ülo arvab, et kui ikka elad kohapeal, peab olema kodukoht ka ametlikult vormistatud.

Turba jaama ajalugu ulatub 115 aasta taha

8. detsembril avatakse Riisipere–Turba raudteelõik, mille ajalugu ulatub 115 aasta taha, kui ehitati Keila–Haapsalu raudtee. Sarnaselt nüüd avatava raudteega eelnes ka kunagisele Haapsalu raudtee ehitamisele aastakümnetepikkune lobitöö, rahaliste võimaluste otsimine ja lõputuna tunduv eeltööde periood.

**MEELIS MUUGA,
RAIGO PIILBERG**
Turba elanikud

Haapsalu raudtee ehitamiseks otsiti võimalusi kohe peale Narva–Tallinn–Paldiski raudtee valmimist. Juba 1872. aasta aprillis tegid baltisaksa mõisnikud tsaaririigi rahandusministrile ettepaneku Haapsalu raudtee rajamiseks. Ettepanek jäi toona kehvale majanduslikule seisule viidates toetuseta. Aktiivsemalt kerkis Haapsalu raudtee teema esile peale Balti raudteede riigistamist 1893. aastal. Mõisnike ettevõtmist asusid häälekalt toetama Haapsalu suvitajad, kelle hulgas oli mõjukaid peterburilasi. Venemaa keisrikoda, kellel oli „Venemaa esimesele põhjakuurordile“ eriline poolehoid, mõjutas sajandivahetuse paiku langetatud raudtee rajamise otsust. Kuna rajatava raudtee mõjupiirkonnas puudus märkimisväärne tööstus, seati raudtee rajamise peamiseks eesmärgiks Haapsalu kuurordiga ühenduse pidamine. Raudtee rajamiseks tehti eeltöid aastatel 1901–1902.

Raudtee rajamise üle rõõmustasid ka Keila ja Haapsalu vahelised piirkonnad. Nii kirjutas Postimees 26. juulil 1902. aastal Nissi kandi uudisnupukeses „Meie saame omale ka raudtee. Plaanitud uue Haapsalu raudtee siht läheb Nissi kiriku juurest läbi ja kiriku lähedale pidavat ka vaksal tulema. Seega saab uus tee kihelkonna keskpäika oma jagu elu ja edu juurde tooma“. Tulevane Riisipere raudteejaam ehitati kirikust 2 kilomeetri kaugusele. Suuremad ehitustööd teostati 1904. aastal. Esialgu oli Keila–Haapsalu raudteel neli jaama: Riisipere, Risti, Palivere ja lõppjaam Haapsalu.

Turbatööliste surveel Sooniste postiagentuur
1914. aastal ehitati 7 kilo-

meetri kaugusele Riisipere raudteejaamast, päris raudtee äärde, raudteelaste ühiselamu. See valgeks võõbatud hoone sai rahvasuus nimeks Valge kasarm ja ta asus Haapsalu raudteejaamast 47 kilomeetri kaugusel. Hoone vahetusse lähedusse tekkis seoses turba kaevandamise ja Ellamaa elektrijaama ehitamisega palju elamuid. Seal elas suviti tuhande inimese kandis. Turbatööliste ja ehitajate jaoks oli toidu ja pesemisvõimaluste kõrval tähtis ka postiteenus. 1922. aasta augustis sai võimalikuks lihtsaadetiste saatmine valge maja juurde, mille kõrvale paigaldatud kaubavagunis sai neid saadetisi hoida. Posti vedanud reisirong hakkas selle hoone juures peatuma ning 1922. aasta sügisese sõiduplaanis on märgitud Riisipere ja Ellamaa raudteejaamade vahele märges „47 klm. peatusk.“. Selles peatuskohas pileтите müüki ei toimunud, pileteid sai osta vaid rongis.

Vaid lihtsaadetiste kättesaamine, mille hulka kuulusid ka ajalehed ja ajakirjad, ei rahuldanud aga ei elanikke ega ka Ellamaa–Sooniste turbatööstust. Tähtsaadetisi, mis olid registreeritud saadetised ja mille eest postiametkond kuni saadetise väljastamiseni kandis rahalist vastutust, ei saanud turbatööstuse asulasse saata, kuna kohapeal puudus nende saadetistega toimetav ametiisik. Lähim tähtsaadetiste kättesaamise koht oli Ellamaal. Tänu pidevale turbatööstuse survele avati 23. mail 1923. aastal 47. kilomeetri juures postiagentuur nimega Sooniste, kuhu sai saata ka tähtsaadetisi. Ka 47 km peatuskoht sai uue nime, Sooniste, mis oli kirjas 1923. aasta oktoobris ilmunud rongide sõiduplaanis.

Sooniste raudteejaam avati alles 1. oktoobril 1924. aastal. Esimene raudteejaama töötaja oli Karl Kurm, kes asus samal ajal tööle

Proovirong Turba peatuses 18. novembril. Tagaplaanil paistab ajalooline jaamahoone

pöörmeseadjana. Nimelt valmis selleks ajaks 603 meetri pikkune ümbersõidutee ning selle tee teenindamiseks oli vaja pöörmeseadjat.

1. detsembrist 1924. aastal asus tööle esimene Sooniste raudteejaama ülem August Friedrich Kelmser, kes töötas seal 1. juunini 1933. Sooniste jaamahoone ehitati 1924. aastal, kuid sisemiste ehitustööde venimise tõttu alustati seal tegevust alles 1925. aastal. Raudteejaama algaastatel olid Kelmser ja Kurm ainukesed Sooniste raudteejaama töötajad.

Veeti nii posti kui turvast

Sooniste raudteejaama kaudu toimus alates maikuust tihe liiklus. Kui septembrist maini elas Sooniste raudteejaama ümbruses saja inimese kandis, kellest põhiosa töötas Ellamaa elektrijaamas, siis maikuust septembrini elas raudteejaama ümbruses üle tuhande inimese. Mai algul saabusid turbarabasse hooajatöölised, enamasti Petserist. Neid läks tooma rabatööde juhataja isiklikult koos mõne künikuga.

Seoses Ellamaa elektrijaama tähtsusega külastasid elektrijaama kahekümnen-date aastate keskel mitmel korral vabariigi ministrid ja riigivanem. Kõik nad saabusid rongiga.

Raudteejaama kaudu toimus nii postisaadetiste kui ka turba vedu. Kolmekümnen-date aastate keskel valmis alusturba vabrik ja siis toimus alusturba eksport nii Saksamaale, Hollandisse kui ka Ameerikasse, kõik

Ehitustööd Turba jaamas

ikka läbi raudteejaama.

1934. aastal muutus raudteejaama ja postiagentuuri nimi. Juhtus, et rongiga Ellamaale sõita soovijad tulid jõuama nähes (Ellamaa elektrijaam!) maha juba siin. Teiselt poolt võis aga Sooniste postiagentuuris maanduda ka Sooniste valda või mõisa adresseeritud postisaadeti, kuigi ka selle tegelik sihtkoht oleks pidanud olema Ellamaa jaam. Et kõike seda vältida, tuli Sooniste raudteejaam ja postiagentuur ümber nimetada. Pärast pikki vaidlusi nime ümber muudeti 28. veebruaril 1934. aastal Sooniste raudteejaam Turba raudteejaamaks ja Sooniste Postiagentuur Turba Postiagentuuriks.

Lendav Läänlane sõitis 90 km tunnis

1930ndatel muutus ühendus Turba ja Haapsaluga kiireks ja mugavaks. 1935. aastast Teise maailmasõjani sõitis Haapsalu liinil diisel-elekt-

rimootorrong Dem-31, mida rahvasuus hakati kutsuma Lendavaks Läänlaseks. Kui rong saavutas proovisõidul kiiruse 100 km/h, väitis ajakirjandus, et tegemist on esimese nii kiire rongiga Eestis. Rongi kiirus liinil oli kuni 90 km/h. Vahetult enne Eesti okupeerimist peatus Turbas kaks Tallinn–Rohuküla ja kaks Rohuküla–Tallinn rongi.

Nõukogude võimu kehtestamise ajal oli Turba jaamaülem veel Aleksander Murro, kes oli olnud jaamaülemaks aastast 1933. Äreval 1941. aastal vahetas ta jaamaülema kohalt välja Boris Haljand. Saksa okupatsiooni ajal asus aastatel 1942–1944 Turbas poliitvangide ja ka sõjavangide laager. Vangid toodi ja viidi enamasti raudteed pidi. Vahetult peale sõda, aastatel 1945–1948, toimus enamalt jaolt ka saksa sõjavangide transport Turbas asuvasse saksa sõjavangide laagrisse läbi Turba raudteejaama.

Sõjajärgne periood

Peale Teist maailmasõda Eestis valitsenud okupatsioonivõim ei pidanud Haapsalu raudteed strateegiliselt oluliseks, kuigi suurem osa veoseid Lääne-Eestis asuvatele rohkele sõjaväeosadele toimus just seda raudteed pidi. Nõukogude perioodi lõpul oli märkimisväärsel osal raudteest puitliipritel kerge rööbas R43 (meetri kohta 43 kg), millest osa pärines isegi Teise maailmasõja eelsest ajast.

Kuigi peale sõda oli õha olulisem juba autotransport, toimus just suuregabariidiliste ja raskete veoste vedu ikka raudteed pidi. Ellamaa elektrijaam vajas kütteks lisaks turbale, mida enam eriti ei jätkunud, ka masuuti, mida toodi kohale mööda raudteed. Juba elektrijaama ajal Turbasse rajatud puidumutuspolügoonile toodi palke samuti vaid raudteed pidi.

Sooniste raudteejaam 1930ndate alguses

Alates 1958. aastast raudtee-jaama ülemaks saanud Aleksander Deichmannist tegid ka kõik temalt teatapulga ülevõtnud jaamaülemad – Jüri Kruuspan, Feliks Päärson, Johannes Paurmann, Aivar Kell ja Tiiu Reinart – endast oleneva, et Turba raudteejaam oleks töökorras.

Hoolimata raudtee kiirest amortiseerumisest võib pida 1970ndaid ja 1980ndaid Keila–Haapsalu raudtee tippajaks. Kuigi sõiduaeg Keila ja Haapsalu vahel oli pikem kui 1930ndatel Lendava Läänase ajal, oli muljetavaldav reise sagedus. Haapsaluni sõitis 4–5 rongipaari ja lisaks 3–4 rongi Turbasse. Seega kokku sõitis Turbasse keskmiselt 8 rongipaari päevas. Inimesed on meenutanud, et siis oli võimalik külastada Tallinnas teatrit ning käia pidudel, sest viimane Haapsalu rong väljus Tallinnast südaöö paiku või isegi peale seda.

Viimane leinarüüs reisirong

Säärane, 1990ndateks amortiseerunud raudtee ei võimaldanud arendada kaasagset reisirongiliiklust ning piirangud olid ka kaubaliikluses. Raudtee raputas ja õõtsutas rongi, nagu see sõidaks auklikul kruusateel. 1990ndate alguses tehti vaid hädapäraseid remonttöid, peamiselt vahetati vaid mädanenud puitliiprid uute vastu.

Kuigi kavandati elektriraudtee pikendamist Turbani, jäi see nõukogude ajal teostamata ning elektriraudtee lõppjaamaks jäi aastakümneteks Riisipere. Just tehniline seisund sai määravaks, et 1990ndate keerulises majanduslikus seisus vastiseisvunud riigis sattus lõõgi alla Riisipere–Haapsalu raudteelõik. 1995. aasta 22. septembril sõitis Haapsallu viimane reisirong, mis oli pärgadega leinarüüs ning rongil oli plakat „Hüvasti, Haapsalu! 1905–1995”. Igas jaamas olid rongi saatma tulnud rahvahulgad. See oli ka viimane päev, kui sai sõita reisirongiga Turbasse, esimesse jaama peale Riisiperet.

Aastatel 1998–2004 läbis Turbat erastatud raudtee, millel toimus vähene kaubavedu. Täielikult amortiseerunud ja kasutamiskõlbmatu raudtee võeti üles 2004. aastal ning raudteetamile rajati peenkruusaga kaetud kergliiklustee, Läänemaa Tervisetee.

Uued läbirääkimised

Kohe peale raudtee ülevõtmist püüti leida võimalusi uue

raudtee rajamiseks. 2011. aasta veebruaris avaldati Läänemaa ja Lääne-Harjumaa ühistranspordiuuringu tulemused. Uuring näitas, et elektriraudtee pikendamine Riisiperest Turbani on sotsiaalmajanduslikult kasulik, aga raudtee pikendamiseks Rohukülani napib reisijaid ning vajaks bussiliinidega reisijate juurdevedu. Samas tuleb silmas pidada, et uuring koostati majandussurutise ajal, mil oli palju töötuid ja suhteliselt vähe liikumist ehk tegelik lisanduvate reisijate arv on tõenäoliselt uuringus välja toodud arvust suurem. Hoolimata uuringu positiivsetest tulemustest olid vabariigi valitsuse liikmed selgelt raudtee rajamise vastu ning viitasid rahapuudusele ja väikesele piletitulule.

Murdeaastaks sai 2015. Aprillis asutasid Läänemaa ettevõtjad aktsiaseltsi Lääne Raudtee, mille ainsaks juhatuse liikmeks sai Tallinna Tehnikaülikooli õppejõud Rein Riisalu. Ettevõtte tegevuse eesmärk oli Riisipere–Haapsalu raudtee taastamine. Sama aasta juuni alguses tulid AS Lääne Raudtee esindajad avalikkuse ette plaaniga taastada laenurahaga eraraudteena 6,5 km pikkune Riisipere–Turba lõik. Kuigi majandusminister Kristen Michaliga toimusid regulaarsed läbirääkimised, et riik doteeriks Elroni liinireise

Turbasse, jäi valitsuse toetus saavutamata. 2017. aasta märtsis tegid ühinevate Saue valla ja linna ning Kernu ja Nissi valdade juhid valitsusele pöördumise Riisipere–Turba raudtee-ehitusele toetuse leidmiseks. Alles 2017. aasta mais eraldas valitsus taristuobjektidele 135 miljonit eurot lisaraha. Sellest plaaniti 8 miljonit eurot Eesti Raudteele Haapsalu raudtee esimese etapi ehk Riisipere–Turba elektriraudtee rajamiseks.

2017. ja 2018. aasta kuluisid eeltöödele: raudtee eskiisprojekti, keskkonnamõju hinnagu ja ehitusprojektide koostamisele ning nelja ehitushanke korraldamisele. Riisipere–Turba raudtee tõttu muudeti isegi seadust, et ei peaks sulgema Kivitammi tee (Oru) ja Riisipere ülesõituisid. Vösavõtuga alustati raudteetras- sil 2019. aasta 17. jaanuaril ning rööpad jõudsid taas Turbasse sama aasta 2. juulil. Esimese elektrirongi testsõitu tervitas Turba rahvas 18. novembril 2019.

Riisipere–Turba raudtee taastamine on tänapäeva Eesti tingimusi arvestades unikaalne sotsiaalne eksperiment: kuidas hakkab 21. sajandi tehnoloogilistes tingimustes arenema raudteehenduse saanud asula ning kuidas selle võtab omaks noor põlvkond, kes oma elu ajal Turbas reisirongi ei ole näinud.

TURBA RAUDTEE TAASAVAMISE PIDU

8. detsembril 2019 kell 15.00

Turba kultuurimajas

Elav
tantsumuusika

Sissepääs
püü

Turba raudtee
näitus

Digifotode
näitus

Tort
kohv
tee

Üritust toetavad:

Foto: Raudtee- ja Sidemuseum

Saue valla ametlikud teated

PROJEKTEERIMISTINGIMUSTE AVALIK MENETLUS

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Alliku külas Tammelehe tee 29** kinnistul (katastritunnus 72701:001:0369; 1604 m²; 100% elumumaa) lubatud hoonestusala suurendamiseks ja nihutamiseks kirdesuunal 1 m võrra ja edelasuunal 2,3 m võrra võrreldes Saue valla Alliku küla Metsavahi, Tamme-1 ja Tamme-3 ühises detailplaneeringus sätestatuga. Arvamused esitada hiljemalt 14.12.2019 Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn; info@sauevald.ee).

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Alliku külas Metsmaasika tn 8** (katastritunnus 72701:001:1655; 1500 m²; elumumaa 100%) ja **Metsmaasika tn 10** (katastritunnus 72701:001:1654; 2000m²; elumumaa 100%) kinnistute liitmiseks ning üksiklamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks. Arvamused esitada hiljemalt 14.12.2018 Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn; info@sauevald.ee).

Saue Vallavalitsus on koostanud eelnõu projekteerimistingimuste määramiseks avatud menetlusena **Saue linnas Segu tn 13** (katastritunnus 72703:001:0473; 2442 m²; elumumaa 100%) kinnistul suurendades lubatud katusekalle 25°-ni võrreldes Saue linna Maasika, Maasika 3 ja Uusaru tn 10a kinnistute detailplaneeringus sätestatuga ning lubada kinnistule rajada lisaks üksiklamule üks abihooone. Arvamused esitada hiljemalt **14.12.2019** Saue Vallavalitsusse (Tule tn 7, 76505 Saue linn; info@sauevald.ee).

Lähemat informatsiooni projekteerimistingimuste kohta saab Urmas Elmikult telefonil 679 0191, urmas.elmik@sauevald.ee

DETAILPLANEERINGU KEHTESTAMINE

Saue Vallavalitsus kehtestas oma 06.11.2019 korraldusega nr 1307 Saue valla Riisipere aleviku Nissi tee 36a kinnistu detailplaneeringu.

Riisipere aleviku Nissi tee 36a (katastritunnusega 51802:003:0667, suurusega 3303 m², sihtotstarbega elumumaa 100%) kinnistu asub Saue valla Riisipere aleviku keskosas riigitee 11162 Riisipere-Nurme tee (Nissi tee) ääres väljakujunenud väikeelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeringualale on tagatud avalikult kasutatavalt ja Nissi teega ühendatud Kungla tänavalt. Planeeritav ala on valdavalt looduslik rohumaa, mis on hoonestamata ning millel puuduvad kõrghaljastus ja kommunikatsioonid.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks oli Nissi tee 36a elumumaa kinnistu jagamine kaheks elumumaa krundiks, määrata neile ehitus- ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Kummalegi moodustatavale uuele elumumaa krundile on detailplaneeringuga antud ehitusõigus ühepereelamu ja seda toetavate abihoonete ehitamiseks. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas kehtiva Nissi valla üldplaneeringuga, mille kohaselt asub planeeritav kinnistu väikeelamute piirkonnas.

Täiendavat infot saab planeeringute spetsialistilt Veiko Rakaseljalt (veiko.rakaselg@sauevald.ee; 6790171).

DETAILPLANEERINGUTE (DP) AVALIKUSTAMINE

Saue Vallavolikogu tunnistas Saue Vallavalitsus võttis 27.11.2019. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele **Vanamõisa külas Liivakumäe** (katastritunnus 72701:002:0275) ja Kärneri 2 (katastritunnus 72701:002:0258) kinnistute ja lähiala DP. Maa-ala asub Vanamõisa küla keskus- alal. Planeeringuala jääb Viirpuu tee, Välja tee, Vabaõhukeskuse tee ning Suurevälja tee äärde jäävate elamute vahelisele maa-alale. Planeeritava maa-ala suuru-

seks on ca 5,2 ha. DP koostamise eesmärk on jagada Liivakumäe ja **Kärneri 2** kinnistud 22-ks elamu,- sotsiaal- ja transpordimaa sihtotstarbega kruntideks ning määratakse ehitusõigus üksikelamute ja kahe korteriga elamute ning abihoonete püstitamiseks. Kokku moodustatakse 18 elamukrunti, millest 16 üksikelamukrunti kavandatakse üksikelamute püstitamiseks ning kaks elamukrunti on kavandatud kahe korteriga elamute püstitamiseks. Lisaks planeeritakse kaks transpordimaa krunti juurdepääsu- ja kergliiklusteede rajamiseks ning kaks sotsiaalmaa sihtotstarbega (üldkasutatav maa ja ühiskondlike ehitiste maa) krunti, kuhu käesoleva planeeringuga ehitusõigust ei määrata. Kruntidele on tagatud juurdepääs planeeritavalt kvartali siseteele. Tee on planeeritud ringteena. Planeeringualale kavandatud juurdepääsuteed on ühendatud olemasoleva teedevõrgustikuga (Viirpuu tee, Viirpuu põik ja Suurevälja põik). Planeeringualasse on hõlmatud valla omandis olev sotsiaalmaa sihtotstarbega krunt, kuhu kavandatakse kergliiklustee rajamist, mis rajatakse planeeringualalt kuni Välja tee äärde rajatud kergliiklusteeni. Planeeringu elluviimisega kaasneb Suurevälja põik tänava rekonstrueerimine. Detailplaneering näeb ette planeeritava sisetänavaga ühendamist Suurevälja põik tänavaga, mis kulgeb Suurevälja teeni. Suurevälja põik tänavale seatakse massipiirang, mille kohaselt planeeringu elluviimisel Suurevälja põik tänaval raskeveokite transporti ei toimu. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub detailplaneeringuks taotletav maa-ala tiheasustusega alal ning maakasutuse juhtotstarbeks on määratud pere- ja ridaelamumaa.

Saue Vallavalitsus võttis 27.11.2019. aasta korraldusega vastu ja suunas avalikustamisele Vatsla külas Rehaka (katastritunnusega 72701:001:0230) kinnistu ja lähiala DP. DPkoostamise eesmärgiks on muuta kinnistu maasihtotstarve äri,- tootmis- ja transpordimaaks, krunditakse kümneks äri- ja tootmismaaks ning kaheks transpordimaa krundiks ning määratakse ehitusõigus kahekümnele kuni 3-korruselisele, kõrgusega maapinnast katuseharjani kuni 14,0 m äri- ja tootmishoonete püstitamiseks (täisehitusprotsendiga kuni 40%). Planeeringualal on lahendatud juurdepääsud ning tehnovõrkude lahendus, esitatud servituutide vajadus ning määratud haljastuse ja heakorra nõuded. Üks transpordimaa krunt on moodustatud planeeringuala siseteeks ning teine krunt Tammi tee äärde, kuhu kavandatakse 3,0 m laiune asfaltbetoonkattega ja tänavavalgustusega kergliiklustee. Rehaka kinnistu paikneb asub Vatsla külas, Saue ja Harku valla piiril. Juurdepääs Rehaka kinnistule on kavandatud Harku valla territooriumil asuvalt Tammi teelt. Planeeringuala ümbruskonda jäävad äri- ja tootmismaad, mis on osaliselt hoonestatud. Saue valla üldplaneeringu kohaselt asub Rehaka kinnistu tiheasustusalas ning planeeritava maa-ala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud äri- ja tootmismaaks. Planeeriva maa-ala suuruseks on ca 6,6 ha.

Lisainfo detailplaneeringu vastuvõtmise korralduses, millega saab tutvuda Saue valla veebilehel: <http://sauevald.ee/vastuvõetud-detailplaneeringud>

Detailplaneeringute avalikustamine toimub **16.12.2019 kuni 29.12.2019** esmaspäevast neljapäevani kella 8.00-16.30 (kolmapäeviti kuni 18.30-ni) Laagri halduskeskuses, Veskitammi 4, Laagri alevik, kus on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga. Avaliku väljapaneku kestel on võimalik tutvuda detailplaneeringu materjaliga elektrooniliselt valla veebilehel: <http://sauevald.ee/avalikud-valjapanekud-ja-arutelud>.

Lähemat informatsiooni saab planeeringute peaspetsialistilt Maili Metsaotsalt 654 1157 maili.metsaots@sauevald.ee

Saue linna kujunduskava keskendub terviklikule elutänavate süsteemile, läbivaks disainidetailiks must silinder

Kujunduskava on vaja selleks, et Saue linna tulevased suuremad ruumiotsused oleksid läbimõeldud, terviklikud ja ühtsed. Kava on edaspidi aluseks kõikidele Saue linna avaliku ruumi projektidele.

MIIA KRAUN
avaliku ruumi spetsialist

Neljandikku Saue linnast hõlmab ligi 400-aastane looduslik tammik, mis koos 18. sajandi lõpus loodud inglise stiilis mõisapargi, kümme-kond aastat tagasi rajatud Keskuse pargi, mitmete linnas laiuvate haljasalade ja sauelaste hoolitsetud kodusadadega moodustab ulatusliku roheala, kus on hea ja rahulik elada.

Kui lõppeva aasta jaanuaris alustas vallavalitsus Saue kesklinnale tervikliku visiooni ja oma näo otsimist, siis saigi fookusesse valitud just neid rohealasid ja olulisi keskusalasid ühendavad elutänavad: Nurmesalu, Pärnasalu, Tule, Koondise, Kuuseheki ja Kütise. Maastikuarhitektuuri büroolt Tajuruum OÜ telliti konsultatsiooniteenusena Saue linna avaliku ruumi kujunduskava, et töötada välja arhitektuuri- ja disainilahendused.

Kompaktse Saue linna terviklik elutänavate süsteem teeb kergliiklemise lihtsamaks ja kujundatud keskkond kutsub linlasi rohkem liikuma ühest punktist teise jalgsi, rattaga või muid liikumisvahendeid kasutades. Kõigile hästi ligipääsetav ja erinevaid tegevusi pakkuv tänavaru loob võimalusi kohtumisteks, tugevama kogukonnatunde tekkeks ja Saue linna identiteedi tugevdamiseks.

Kogukond kaasatud

Koostöös Tajuruumi maastikuarhitektidega korraldas vallavalitsus veebipõhise ideekorje ja elanikega ühise mõtetekogumise jalutuskäigu linnaruumis. Kaardistatiseisid probleemalad ja kitsaskohad, praegused meelispaigad, hästi toimivad ning perspektiivsed tegevused ja paigad. Kujunduskava koostamisel võeti arvesse eelkõige linnaelanike arvamust ja analüüsiti nende poolt välja toodud probleeme. Sügisel esiküsi tutvustamisel sõnasid kohalikul, et on hea meel näha kevadel tehtud ettepanekuid kujunduskavas. Tänu neile kaasamistegevustele võib eeldada, et kujunduskava on saanud sauelaste heakskiidu

ning seeläbi on kinnitatud suund, kuhu tahetakse kodulinna arenemas näha.

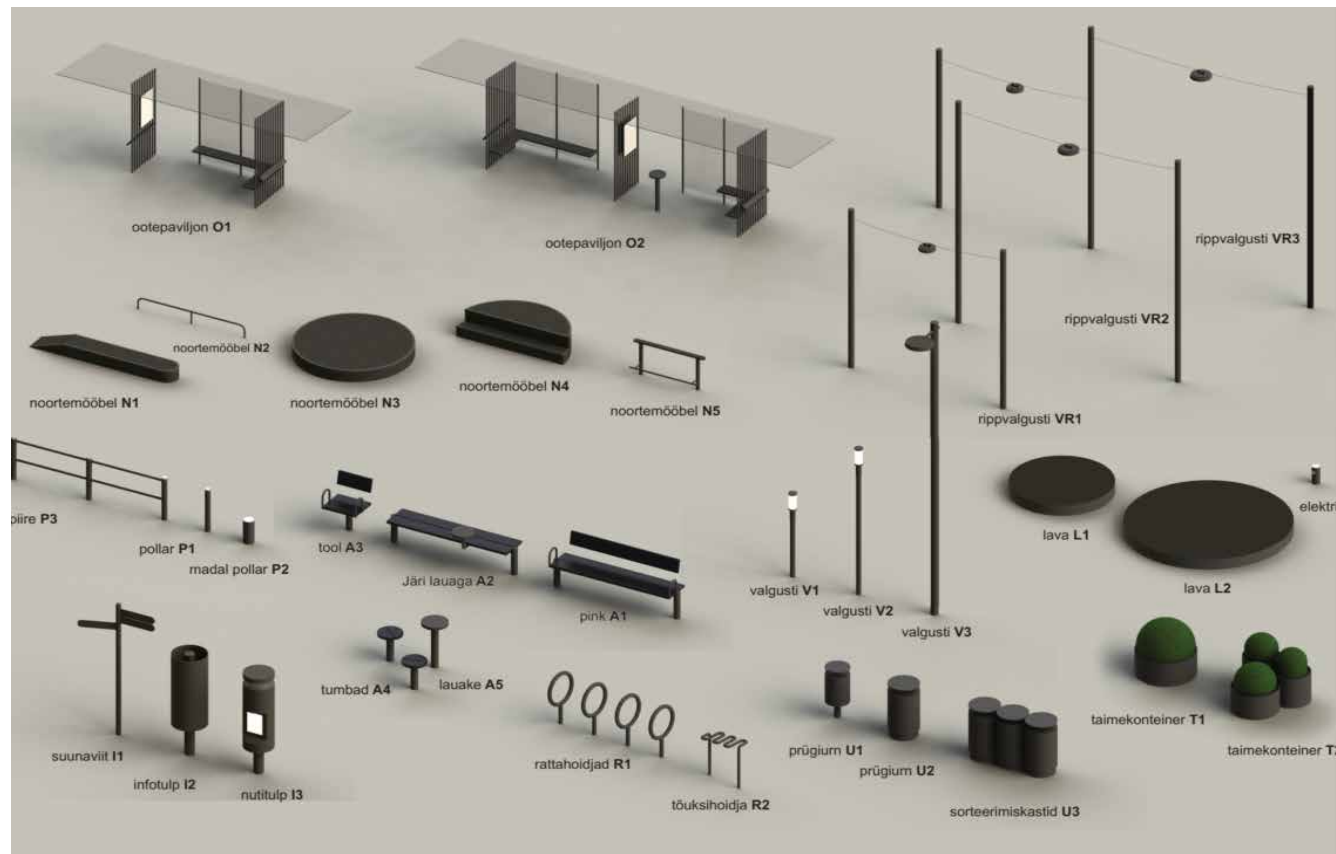
Ühtset nägu ilmestab linnamööbel

Kogu lahendusega püütakse anda Saue linna veelgi rohkem rohelist ning hästi disainitud linnamööbliga ka ilusama ja inimsõbralikuma välimuse kogu linnale. Uus nägu anti kogu linnamööblile: rattahoidjad, konteinerhaljastus, pingid, prügikastid, erinevad suunaviidid ja uued mitmetele sihtrühmadele mõeldud lahendused. Loodud sai võimalusi noortele avalikus ruumis ajaveetmiseks, samuti kunstieksponeerimiseks ja teatavaid linnaruumi elemente erinevate vabaõhuürituste läbiviimiseks. Haljastuse osas rõhub kujunduskava suuresti kõrghaljastuse lisamisele ning olemasoleva kõrghaljastuse säilitamisele ja hooldamisele.

Nüüd, kui kujunduskava on valmis, ootab ees suur töö. Hästi planeeritud avaliku ruumi osatakse tänapäeval hinnata üha enam ning ka vald peab suutma sammu pidada kvaliteetse elukeskkonna planeerimisel. Mõnused ajaveetmiskohad, rohked istumispaigad, funktsionaalsed lahendused tänavate planeerimisel on üliolulised hea linnaruumi tekkimiseks, mis mõjutab iga elaniku elukvaliteeti ja kogukondlikku ühtekuuluvustunnet.

Kujunduskava on aluseks võetud juba näiteks mõnede teelõikude projekteerimisel. Kindlaid kokkuleppeid veel ei ole üheski projektis, kuid näiteks lõik Nurmesalu tänavast saab projekteeritud kujunduskava soovitude tuginedes. Suuremat tänavaru pilti mõjutavatest ideedest on plaanis esimesena lahendada raudteejaama ümbrus, kus tänane liikumine läbi Saue Kaubakeskuse parkla on ohtlik, eriti talvisel ajal.

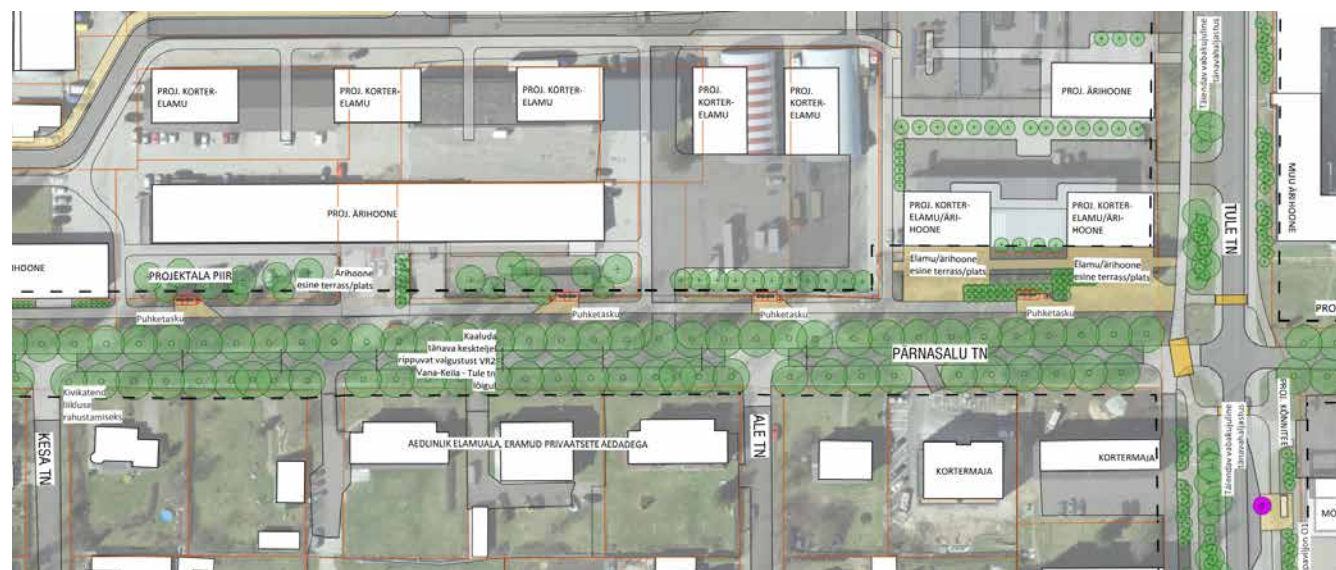
Kui kesklinn saab uue ilme uute hoonete näol, projekteeritakse ka hoonete ja kujunduskavaga kooskõlas olev avalik ruum. Seega loogilise jätkuna raudteejaama ümbrusele võetakse käsile praegune Keskuse park ja Koondise tänav. Juba kinnitatud projektides tehakse

Läbivaks kujundiks on must silinder, mis üksikuna vaadates on primitiivne. Elementi korrates olukord muutub: tihedus ja rütm on need, mis teevad kujunditest terviku. Ja teha saab kõike: minimalismi või maksimalismi, nooruslikku või vanamoodsat. Vormikeele otsingul on silmas peetud, et tulemus oleks praktiline, teostatav, universaalne, ajas kestev. Must on väärikas, sügav, soe, soliidne. Mõjub alati elegantelt, viimistletult ja lisab liikkust. Lisaks ei ole teada, et ükski linn kasutaks musta silindrit läbiva kujunduskeelena. Muide, silindri motiiv on märguliselt tuletatud sõnast SAU-E, ehk et silinder kui saua ruumikujuline tuletis

Päikese puiesteena tuntud Koondise tänava osa täiendatakse puhkevõimaluste ja lisanduva haljastusega. Kergliiklusteele lisatakse väikeplatsid väikelavadega, millel on võimalik korraldada ajutisi skulptuuride ekspositsioone jms. Pargi keskossa jääb kiigepiis, mis pakub tegevust nii noorele kui eakale. Tänav ise tehakse kitsamaks, et liiklust rahustada. Päikese puiestee kergliiklusteed käsitletakse märgutänavana, kus lapsed saavad häirimatult nt asfaltbetoonkattel kriidida mängu märke (keks jms)

kujunduskavale tuginedes nii palju muudatusi kui võimalik ja luuakse ühtne linna pilt, kasutades värskest disainitud linnamööblit.

Pärnasalu tänaval suhtutakse mõisasüdamesse suunavasse pärnaallee lugupidavalt. Allee põhjaküljele on näidatud täiendav alleest haljasribaga eraldatud teelõik, mis teenindab jalakäijaid üldisemalt ning tulevase korterite ja äridega kvartali juurdepääse ning loob parema ühenduse keskuse ja Saue tammiku näol rekreatsioonialaga. Teele jäävad mitmed puhketaskud, mis võimaldavad uhket alleeid nautida

Veskimöldre haridusmaja – lasteaiast doktorikraadini?

Veskimöldre uuemasse ossa ehitatakse Veskimöldre haridusmaja, mis saab valmis 2020. aasta suveks ja suurema osa majast saab enda kasutusse põhikool. Osa hoonest on lasteiaia käes, lisaks on majas ka võimla ning kõrval staadion. Ei kool ega lasteae saa olema esialgu iseseisvad asutused – kooliosa on Laagri kooli teine õppehoone, lasteae Veskitammi lasteiaia eraldi osa.

TOOMAS ARTMA
Saue vallavalitsuse liige,
Laagri kooli direktor

Kuna varasemates artiklites ja postitustes on nii maja kui selles asuvaid asutusi nimetatud erinevalt, siis oleks ehk hea täpsemalt selgitada, kas tegemist on lasteae-põhikooliga või saab majast ka kõrgharidust töendava paber kätte. Doktorikraadi näiteks.

Veskimöldre haridusmaja on justnimelt maja, hoone. Hoone kuulub valla tütarlastevõttele SA Veskimöldre haridusmaja. Seega ei ole tegemist uue, eraldi asutusega tegutseva lasteae-põhikooliga ja loodud ei ole ka uut kooli – ei Koru kooli ega ülikooli.

Lasteaed

Haridusmajas hakkab tegutsema eraldi lasteiaiosa, mis on Veskitammi lasteiaia teine maja. 2020. a sügisest avatakse kolm lasteiaiarühma. Ja aasta hiljem veel

üks. Lasteiaial on eraldi sissepääs, kaks rühma asuvad esimesel ja üks rühm teisel korrusel. Lasteiaial on oma aiaga piiratud mänguala ja lapsed saavad kasutada nii staadionit kui muid maja võimalusi. Toitu pakub Daily (sama toitlustaja on kõikides Saue valla haridusasutustes) ja lapsed käivad söömas koolisööklas. Lasteaed võtab vastu vähemalt 3-aastaseid lapsi ja lapsi saab panna nimekirja läbi haridusteenuste haldamise süsteemi Arno (<https://sauevald.ee/lasteiaia-jarjekord>).

Põhikool

Enamuse uuest haridusmajast võtab enda alla kooli osa, mis on Laagri kooli teine õppehoone ehk Möldre maja. Kooliõpilasi koguneb 2020. aasta 1. septembril Veskimöldre haridusmajja ligikaudu 120. Juba praegu on Laagri kool kahel aastal vastu võtnud kahe paralleelklassi jagu õpilasi, kes teavad, et uue õppehoone valmimisel liiguvad nad teise

Foto: BC Arenduse OU

majja üle.

Seega asub sügisel Möldre majas õppima 39 3. klassi õpilast, 35 2. klassi õpilast ja kui 1. klasside kõik kohad täituvad, siis 48 esmakordselt kooliminejat. Möldre majja oodatakse lapsi eelkõige Koidu, Alliku, Hüüru, Vatsla ja Kiia küladest. Täpsemate vastuvõtutingimustega saab tutvuda Laagri kooli veebilehel (<http://www.laagri.ee/laagri-kool/vastuvott/>).

Lisaks on majas võimalused eriklasside avamiseks hariduslike erivajadustega lastele ja vähemalt üks selline klass seal ka sügisel tööle hakkab.

Kooli kasutada on muuhulgas muusikaklass helistudioga, käsitöö- ja kodunduse klass, tööõpetuse klass ja keeleõppeklassid. Kunstiklassist pääseb otse rõdule, mis peaks loovusele ja loodetavasti ka laste loo-

musele positiivselt mõjuma.

Rekreatsioonialadena on majas mitmeid fuajeesoppe ja õpilaste kasutada on avatud söögisaal ja avatud aula. Sportimiseks on korralik võimla ja staadion, eraldi liikumissaal rütmikatundideks ja kaasaegsed riietus- ja pesuruumid. Ujumistunnid viiakse läbi Laagri kooli peamaja ujulas, transpordi kahe maja vahel korraldab kool.

Kooliõpilaste toidu valmistab Daily. Hetkel pole veel selge, kas esimesel aastal on koolimajas ka kooli puhvet. Oma võileiva kaasa võtmine ja peale koolipäeva lõppu selle nosimine on tavapärane Laagri kooli peamajas praegugi.

Lisavõimalused

Nii koolile kui lasteiaialastele pakub huvitegevuseks võimalusi Laagri huvialakool. Huvikooli juhi Taigur

Toominga sõnul sõltub huviringide hulk ja valik eelkõige laste huvidest, kindlasti on plaanis avada nii spordiringe kui ka muid kultuuri- ja kunstiringe. Ringidesse on oodatud kõik huvilised, olenemata lapse elukohast või koolist.

Koolist ja huviringidest vabal ajal on võimla ja staadion kõikide soovijate käsutuses. Võimla ja staadioni rentimisega tegeleb OÜ Laagri haridus- ja spordikeskus, kelle alla kuuluvad juriidiliselt ka Laagri kool ja Laagri huvialakool. Õhtused võimlaajad võiksid olla heaks võimaluseks kohalike ettevõtete töötajatele või muidu tervisespordihuvilistele. Staadionil on ruumi kergejõustikuks, olemas on välikorvpalliväljak ja muruväljaku otstes on raamide vahele sätitud ka võrgud. Kas need püüavad rohkem kalu või palle, see

Hea teada

Maja kuulub valla tütarlastevõttele SA Veskimöldre haridusmaja.

Majas tegutsevad:

Veskitammi lasteae, lasteiaia teise hoone nimeks on **Veskitammi lasteiaia Möldre maja**;

Laagri kool, kooli teise õppehoone nimeks on **Laagri kooli Möldre maja**;

Laagri huvialakool oma huviringidega;

Baltic Restaurants Estonia AS (Daily), kes toitlustab kooli ja lasteada;

OÜ Laagri haridus- ja spordikeskus, kes pakub sportimisvõimalusi.

Maja korrasoleku eest kannab hoolt valla hallatav asutus **Saue Vallavarahaldus**.

selgub juba sügisel.

Ootus on, et maja leiaks aktiivset kasutust kohalike elanike seas nii spordi- kui kultuuritegevuse jaoks. Kohalikud muusikahuvilised võiksid muusikaklassis ja helistudios ehk kokku panna mõnusa folgisugemetega jazz-punkbändi või kutsuda aulasse esinema ansambli 2Cellos. Või miks mitte luua täiskasvanute harrastusteater või kohalik tsirkus.

Küll aga ei ole selles majas doktoritega suurt seost, tervisekaitse nõuete ja head tavade kohaselt ei pakuta lasteasutustes isegi mitte Doktorivorsti. Loodetavasti aga saab nii mõnigi vilistlane tulevikus doktoriks!

Grader Service investeeris tootmise laiendamisse pool miljonit eurot

Laagris Hoiu tänava endise katlamaja hoonest tegutsev Grader Service (teehoolduses kasutatavate seadmete tootja) avas novembri lõpus laiendatud tootmispinnad.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Ettevõtte sai alguse üle 20 aasta tagasi pragmaatilisest vajadusest. Seni Venemaalt tarnitud teehöövli terade hankekanalid kadusid, aga et teehooldusfirmad varuosi vajasisid, tekkis idee hakata vajalikke kuluosasisid tootma. Täna on väikesest, võiks isegi öelda et käsitöötoast välja kasva-

nud üsna tõhus modernsete automaat-tööpinkidega tootmisettevõtte. Grader Service'i toodetavaid sahaterasid võib täna kohata Baltikumis, Skandinaavias, Poolas, Saksamaal, isegi USA-s ja Kanadas. Firma on ka Saksamaal GP Papenburg Maschinenbau GmbH toodetava teehöövli HBM Nobas esindaja Eestis.

Et sahaterade tootmine on hooajaline tegevus, püüdis ettevõtte leida lisatööd,

mis annaks võimaluse töötada aastaringselt ja stabiilselt. „Nende otsingute tulemusena on meeskonnas tubli hulk mehi, kelle tööks on (tee)ehitustehnika remont ja hooldus. See hõlmab näiteks erinevate masinate, valdavalt eri tüüpi koppade remonti, hüdraulikatöid, aga ka tavapärasemaid lukksepatöid,“ tutvustab tegevuse spetsiifikat müügijuht Raul Aasa.

Tegelemine teehöövli- ja andis tuge firma omatoodete väljatöötamiseks. Kõige tuntum on KilluStop, mida kasutatakse buldooseri ja teehöövli põhiosa ot-sapiirajana. „See võimaldab masina kasutajat hoida töhusalt kokku tööaega ning materjali. Viimase aasta jooksul on suur samm edasi

Foto: Grader Service

astatud ka teehöövli esibuldooseri tootmise osas ning tänaseks on neid toodetud samuti üle kümne,“ kirjeldab Aasa.

Ettevõtte senine ligi 1600 m² suurune tootmispind jäi arengule jalgu. Aasa sõnul kippus selline pead-jalad-koos tootmine tekitama probleeme ning ka täiendavaid töökohti ei olnud või-

malik enam kuhugi luua. „Tootmishoone laienduse ettevalmistusega alustasime 2018. aasta sügisel ning eneselegi üllatuseks sujus kõikvõimalik asjaajamine üsna ladusalt ja nii on meil täna suurepärane võimalus uus, pisut üle 900 m² suurune tootmishoone avada,“ rõõmustab Aasa.

Lisaks hoonele inves-

teeris ettevõtte oluliselt ka uutesse seadmetesse. Nii on nüüd tootmisesse üles seatud CNC plasma lõikepink, mille abil tagatakse veelgi laiem tootevalik ning klientide parem teenindamine. „Oluliselt said ruumi juurde keevitajad ja paranesid tingimused suuremate toodete ja konstruktsioonide montaažiks. Ümberkorralduste tulemusena said kokkuvõtteks ruumi juurde kõik tootmisliigid ning seetõttu on paranenud tootmise, lao ja sisemised logistilised tingimused kogu ettevõtte jaoks,“ nendib Aasa.

Ettevõttes töötas enne tootmishoone laiendamist 30 inimest, praegu juba 35 inimest. Uus valminud hoone võimaldab töökohti veel juurdegi luua.

Lapsevanem: „Koolipikenduse taotlemine pole mingi häbiasi!“

Koidu küla elanik Hedi Lepmets soovitab aasta alguses algavate 1. klassi minevate laste koolivestluste eel vanematel ratsionaalselt läbi mõelda, kas võsuke on selleks uueks etapiks valmis. Kui lapse sotsiaalne või intellektuaalne võimekus ei näita veel valmidust koolidistsipliiniks, siis tuleks pikenduse taotlemise või eriklassi panemisega tegelema hakata juba täna, sest protsess nõuab aega ja paksu paki paberite ettevalmistamist.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Hedi on oma kahe po-
jaga just seda teed
lāinud ja kinnitab, et
tegu oli ainuõige otsusega.
Naise teine laps Hugo sündis
2007. aasta suvel. Esimesel
eluaastal ei erinenud poiss
kuigipalju teistest beebidest,
aga teise eluaasta käigus
hakkasid ilmnema mõned
murettekitavad momendid.
„Need vähesed sõnad, mis
ta oli selgeks õppinud, ka-
dusid, kõne hilines tugevalt.
Muidugi hakkasin veidi
muretsema, võrdlus vane-
ma lapsega oli ju ka olema,“
meenutab Hedi.

Naine hakkas otsima
võimalikke põhjuseid ja
võimalusi oma last aidata.
Lasi teha lapsele erinevaid
teste ja analüüse, selgus ka-
seiini talumatus. Kaseiini
leidub piimas ja Hedi väitel
mõjutab see neuroloogilisi
protsesse ja ajurakkude te-
gevust. „Ja peale aastat oli
ju just see aeg, mil Hugo
hakkas saama lisapiima.
Peale teste võtsime ta pii-
matoodetelt maha ja kõne
hakkas pisihaaval taastu-
ma, aga arusaadavalt suutis
poeg end väljendama hakata
vast kolme ja pooleselt,“ üt-
leb Hedi. Ometi oli selge, et
pāris tavapārane poisi areng
siiski pole. Koordinatsioonis
esines kaldeid, tema maailm
oli vāga mustvalge, mingid
seosed ajus tundusid puu-
du olevat. Lõpuks sai Hugo
diagnoosi – autismispektri
hāire – ja ka soovituse eri-
klassiks.

Mõned aastad hiljem
sündinud poeg Erik oli pisut
arglikuvõitu. Koolimine-
ku suvel seitsmeseks saanud
poiss oli ema sõnul veel ūsna
laps, tahtis aina māngida ja
tundus olevat mõttetu suru-
da teda kooli, kus ta kaht-
lemata oleks olnud nõrgem
kui teised. „Mõelge nüüd
ise, kui sellised augustikuu
seitsmesed satuvad ūhte
klassi nāiteks novembris
juba 8 saavate tūdrukutega.
Kui tavaliselt on poiste-
tūdrukute arenguvahe kaks
aastat, siis selle nāite puhul
võibolla isegi kolm. Mis sel-
le tulemuseks on? Őpetajal

on raske, tāhelepanu ei jagu
kõikidele ja ka lapsel on halb
olla,“ sedastab naine.

Hedi on kindel, et sellist
olukorda saab ennetada, kui
vanemad õigel ajal mārka-
vad ja vajadusel kaaluvad
koolipikenduse või eriklas-
si teemat. „Mõistlik oleks
alustada pigem eriklassist
ja sealt ūle minna tavaklas-
si, aga pāriselus toimib see
pigem vastupidi,“ nendib
Hedi.

Erilisuse aktsepeerimine
Ta teab, et paljudel vanema-
tel on raske aktsepteerida, et
nende laps ei arene võrdselt
teiste samaealistega. Edu-
ūhiskonna kultus eeldab ju
lisaks sellele, et kodud, tōōd
ja suhted oleksid suurepāra-
sed, oleksid ka lapsed tublid
ja targad. Et kuidas tunnis-
tada sõpradele, et minu oma
ei olnud kooliks veel valmis.

„Eks reaktsioone on eri-
nevaid. Mina ise ka alguses
arvasin, et küllap Hugo kas-
vab probleemidest vālja, asi
laheneb. Māletan ka seda, et
psūhhiaatridki olid vāga et-
tevaatlikud ettepanekut te-
gema, et peaks laskma poisile
puude māradata,“ meenutab
naine. Samas Hedi usub, tet
kui lapsele on puue juba
pandud, siis on mõnes mõt-
tes isegi lihtsam, saab juba
varakult teadvustada, et laps
lāheb hiljem kooli, ehk ka
spetsiaalse õppe peale. Tema
ise ei ole oma laste asju tut-
tavate-sõprade eest varjanud
või ilustanud, kuigi eks va-
hel on talgi piinlikke hetki,
kui poeg avalikus ruumis
ekstravagantselt kāituma
juhtub. Aga siis on ka pigem
sūūtunne, et emana ei oska
paremini, kui et on hābi.

Ūldse tundub talle, et
lapsed ise vōtavad asju ker-
gemalt. Kui ōelda seitsme-
aastasele, et tead, ema ja isa
otsustasid, et sa vōiksid veel
aastakese lasteaias māngida,
ei jāā lapsele ka suuremat
traumat, kui teised rūhma-
kaaslased kooli lāhevad.
„Kui meil Erik peale koo-
lipikendust 8-aastaselt esi-
messe klassi lāks, vastas ta
kūsimusele, et kuidas lāheb,
vāga rōõmsalt: „Ma olen
kõige vanem, kõige pikem ja
kõige kiirem!“ Tal oli kõik

korras. Kusjuures ōpetaja on
ōelnud, et tema arenguhūpe
vōrreldes teistega on olnud
palju kiirem,“ on Hedi tāna
rōõmus tollase otsuse ūle.

**Koolipikendust taotle õigel
ajal**

Seaduse jārgi peavad lapsed,
kes saavad 1. oktoobriks
seitsmeaastaseks, 1. sep-
tembril kooli minema. Kas
lapsele koolipikendust anda,
ei otsusta muidugi lapseva-
nem ūksinda. Tōsi, arusaam
selle vajadusest vōiks tulla
emalt-isalt või ka nāiteks
lastaiaōpetajalt, aga otsus-
tab selle andmise Rajaleid-
ja keskuse juures tegutsev
nōustamiskomisjon.

„Aga see protsess vōib
olla pāris pikk. Vaja on mit-
meid tōendeid – küll pere-
arstilt, psūhhiaatriltu, siis on
mitu ettenāitamist Rajaleid-
jas, siis komisjonis,“ teab
Hedi. Sellepārast ta soovi-
tabki teemaga hakata tegele-
ma varem kui aasta alguses,
kui paljudes koolides juba
hakatakse sisseastumise
vestluseid pidama. Siis vōib
juba natuke hilja olla.

Naine toonitab, et on olu-
line nāha lapse tegelikke
vajadusi pigem varem kui
hiljem, vastasel korral on
kohe algklassides laste koo-
lirōõm kadunud, sest ūhtegi
eduelamust ei tule. „See ei
ole mingi hābiasi, vaid oma
lapse toetamine. See ūks
lisa-aasta vōib anda lapse
enesekindlusele ja arengule
palju juurde,“ julgustab nai-
ne.

**Tāiendavat tuge vajavate
õpilaste probleemistik**
Erituge vajavate laste arv
nāitab kasvutendentsi. Ūhe
võimalusena neid aidata on
rakendades õpet eriklassis.
„Eriklassi vajadus ilmneb
peamiselt algklassides, kui
osadel lastel oleks vaja kas
vāiksemat klassi või lihtsa-
mat õppekava või ūldse ūks
ūhele õpet,“ nendib Hedi.

Tema sõnul ūldiselt ei
teatagi, mida eriklass sisuli-
selt tāhendab. Nāiteks seda,
et seal õpitakse ka tāiesti ta-
valise riikliku õppekava alu-
sel, lihtsalt õpetajal on vōi-
malik ūhele lapsele rohkem
aega ja energiat panustada,
sest lapsi on klassis vāhem.
Võimalik on rakendada in-
dividuaalset õppekava mõ-
nes aines või ōpetada last
mõnes aines või kõigis aine-
tes individuaalselt.

Õpilastele vajaliku toe,
sh eriklasside loomise, ot-
sustab kool arvestades lapse
vajadusi ning kooli vōima-
lus. Kuna tuge vajavate laste
arv aasta-aastalt kasvab, ei
jōua taustsūsteem vajadu-
sele tihtipeale järele. Eri-
klasside loomist pārsib nii
ruumi- kui personalipōud.
Heade spetsialistide nappus
on pidevalt jutuks nii aja-
kirjanduses kui, erinevatel
ūmarlaudadel ja seminari-
del.

Foto on illustreeriv

**2019/2020.
õppeaastal
õpib valla
munitsipaalkoolide
eriklassides kokku
55 õpilast ja Laagri
kooli eriklassides 13.**

**2019/2020.
õppeaastal on seitse
koolipikendusega
last, nende seas vaid
ūks tūdruk.**

OKTOOBER 2019	Nissi kool	Kernu kool	Ruila kool	Turba kool	Āasmāe kool	Saue gūmnaasium	Laagri kool	Kokku
Õpilaste ūldarv	166	32	174	118	228	1068	949	2735
Klaasikomplektide arv	11	4	12	11	15	56	48	157
Eriklasside arv (klassikomplektide hulgas)	2		3	2	2	9	6	24

Koolipikenduse ja eritoe rakendamise otsustab nōustamismeeskond

Nōustamismeeskond annab lapse arengu toetamiseks ja õppe ning kasvatususe korraldamiseks soovitusi:

- 1) tōhustatud toe ja eritoe rakendamiseks, sh õppe korralduseks, õpilase erivajadusi arvestava õpikeskkonna kujundamiseks ja tugispetsialistide teenuse rakendamiseks;
- 2) riiklikus õppekavas ettenāhtud õpitulemuste vāhendamiseks ja asendamiseks;
- 3) kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamiseks;
- 4) lihtsustatud, toimetuleku ja hooldusõppe rakendamiseks;
- 5) terviseseisundist tuleneva koduõppe rakendamiseks;

- 6) lapse koolivalmiduse kohta ja koolikohustuse tāitmise edasilūkkamiseks;
- 7) koolikohustuslikus eas olevale õpilasele mittestatsionaarse õppe rakendamiseks;
- 8) haridusliku erivajadusega lapse arendamiseks vajalike tingimuste rakendamiseks koolieelses lasteasutuses ja sobitus- või erirūhma vastuvōtmiseks vastavalt koolieelse lasteasutuse seaduse § 6 lōigetele 5 ja 6.

Allikas: Koolivālisele nōustamismeeskonnale soovituse andmiseks esitavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivālise nōustamismeeskonna soovituse andmise tingimused ja kord

Tāiendavat tuge vajavate õpilaste probleemistik

Aastast aastasse kasvab koolis tāiendavat tuge ja abi vajavate õpilaste hulk, ulatudes erinevate hinnangutel tāna juba kuni 30% õpilastest. Selliste laste arvu tōus on ūhest küljest põhjustatud parematest vōimalustest laste erivajadusi diagnoosida, teisest küljest on ilmselt oma osa keskkonnal, kus lapsed kasvavad.

Kuid sõltumata põhjusest vajavad need lapsed abi. Selleks, et abi oleks vōimalikult paindlik ja sobilik ning tōhus just sellele lapsele, muutis riik alates 2018. aastast tuge vajavate laste õppe rahastamist ning muutis kogu sūsteemi paindlikumaks, vōimaldades koolidel rohkem otsustada, milliseid meetmeid igal konkreetsel juhul tāpselt rakendada.

Kool lāhtub õppe korraldamisel kaasava hariduse pōhimōtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse talle

vōimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostōos. Millised on just sellele lapsele vajalikud tugimeetmed, otsustatakse koolis koos vanematega ning vajadusel kaasatakse spetsialiste.

Ūhe meetmena on vōimalik rakendada ka õpet eriklassis, kus õpib koos kuni 12 last. Saue vallas on tānase seisuga 24 eriklassi. Palju abi on ka koolivālise nōustamismeeskonna soovitustest, kuid nende saamine ning rakendamine sõltub lapsevanema soovist. Seega on taaskord oluline rōhutada, kui oluline on kõigi osapoolt koostōō.

Kõik nōu vajajad vōivad alati valla haridusosakonda pōōrduda, kus neid tuginedes personaalsele murele individuaalselt nōustatakse.

Hedigi puutus sellesama teemaga kokku. Elades ise kohe Laagri servas, ei saanud ta Hugot seitse aastat tagasi Laagri kooli panna. Kūll oli sobiv eriklass olemas Āasmāe koolis, kus

Hugo tānagi kāib ja millega ollakse rahul – õpetaja on suurepārane, ainult logistika keeruline. Kolme lapse ema Hedi tegelikult enam tōōl kāia ei saanudki, sest Hugole tuli juba lōunaks kooli

järele minna.

„Aga tean, et nāiteks Mōldre kooli rajamise kāigus mōeldakse juba praegu eriklasside vōimaluse peale,“ on Hedi lootusrikas.

Fotod: Anu Hammer
Jumestus: Gerda Miller ja Ave Rüütel
Riided: Monton

Vallamaja meeste stiiliprojekt: neli härrat tuuniti aastalõpu-meeleoludeks sobivasse vormi

Kui vallamaja õrnem sugu silmas sügisel naisteajakirjas üleskutset, et Anne ja Stiili ning Montoni ühiskampaania käigus on võimalik oma töökollektiiv jõulupühadeks lille lüüa, siis oli kohe selge – tuleb meeskolleegid sinna saata.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Sest kui muidu on tegemist suure sise-mise potentsiaaliga seltskonnaga – on teraseid hinnanguid, intelligentset mängulusti, leidub vaimukat dialoogi ja isiksuslikku fluidumit –, siis vormi kannatab ka säravamalt läikima lüüa. Detsembrikuus, kus jõulupeod on kohe ukse ees, on täpselt õige aeg. „Võib-olla moodsam püksipaar? Natuke värve? Ehk mõni karakteriga särk? Midagi ju annaks ära teha?” küsis vallavalitsus ettevaatlikult nõu, kuidas meespe-ret aastalõpule kohaselt pidulikumaks tuunida.

Loomulikult andis. Kampaaniameistrid said kohe aru, et sel pundil on lavageeni ja piisavalt enesekindlust. Vallamaja meeste kõrvale valiti testosterooni tasakaalustamiseks SA In-nove naised ja pildigalerii sest meeleolukast hommi-kust ilmus ajakirja Anne ja Stiil detsembrinumbriski.

Mida eesti mees ise arvas? Daniel (süsteemiadministraator): Kui ma muidu poes käies käin lillakatest riietest suure kaarega mööda, mõeldes et kes neid küll kannab, siis nägin ma stilistide valitud ülikonnas üllatavalt šikk välja. Sama on ka projektiga – ei oleks osanud sellisest üritusest undki näha, aga täitsa äge oli.

Kalle (abivallavanem): Mina oleks teinud värvikama ja särtsakama sessiooni,

Danieli nooruslik stiil viis ülikonna-valikul julgemate lõigete ning värvideni. Tumelillas toon-nis ruuduline ülikond, mille juurde kuulub trendikas kaherealine pintsak, on stiilne ja omanäoline, kuid sealjuures siiski šikk valik aastalõpupidude jaoks

Kalle mehelikkust ja vaoshoitu-mat joont ilmestab klassikaline must ülikond, millele annavad piduliku väljanägemise kergelt läikivad satiindetailid

Mardi lõbusat karakterit rõhutati lillelise särgi, tumesinise vesti ja viigipükstega ning komplektile andis viimase lihvi mehe enda kaabu

Indrek sai selga tumepunase velvtpintsaku ja jalga tumesinised velvtpüksid. Velvet on muidelgi selle kui ka tulevaste hooegade suur trend!

sest isegi kui klientideks on vanemad inimesed, siis nemadki igatsevad vähemalt mõttes jälle noored olla ja nooruse meenutamiseks kaudu saab neile igasugu asju maha müüa. Aga no mis parata, kui Eestis enamikel

poeriilutitel (mitte ainult Montonis) haigutavad igavalt hallid ja ühetoonilised riided.

Mart (finantsjuht): Oli väga lõbus ja meeleolukas. Riiete valikul kuulati ka meie arvamust. Ka meik

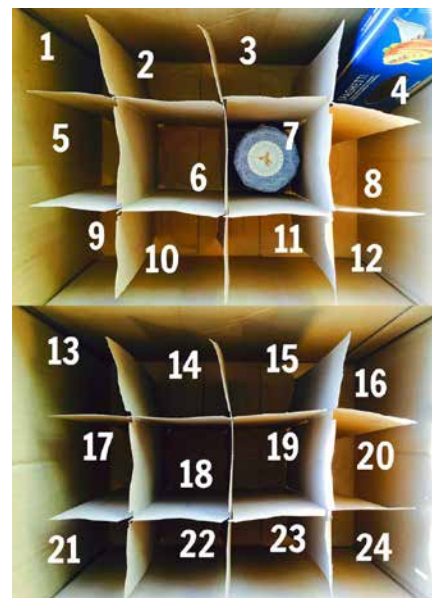
tegi kõik mehed ilusamaks. Tahaks veel!

Indrek (teedespetsialist): Oli vahva, et sain osaleda sellises ägedas projektis, kus mõeldi sellele kuidas riietusega kontorisse ägedat *vibe*-i tuua.

Idee – tagurpidi jõulukalender

Lastega peredes on detsembrikuu hommikud ilmselt ootusärevad ja õhus küsimus „Mida päkapikk tänä tõi?“. Advendikalendritesse ja punaste mütsidega mehikeste maailma võiks sel aastal suhtuda vähe mängulisemalt. Pöörata asi tagurpidi – saamiselt andmisele.

Mõte on lihtne – võta tavaline pappkast või kott või tee lausa ise spetsiaalne asi. Igal päeval pane sinna ise midagi – mõni säilimist kannatav söögipluus, meeleolu loov küünal, heade soovidega jõulukaart, isekootud käpik vms. Ja just enne jõulu vii see näiteks vanade kodusse. Mõnda laste heaoluga seotud organisatsiooni?

Oleviste kirikusse kodutute jõulupuule? Aga ehk pühendada kogu kalender hoopis loomade varjupaigale? Ka nii võib, et küpsisepaki asemel saab kasti hoopis kassikonservi ja käpiku asemel paar mänguasja. Valikuid on kindlasti veelgi.

Või kui pere pudinad ei taha oma hommikusest magusaampstust siiski loobuda, siis teha saan-annan projekti ülepäeviti. Üks päev toob päkapikk lapsele üllatuse, teine päev mõnele abivajajale.

SAUE VALDUR

Laagri „ilumaailmal“ täitus aasta – kuidas on kulgenud, mida aasta lõpuks soovitatakse?

Vallamaja maja paremasse tiiba end eelmise aasta detsembris sisse seadnud ilu- ja tervisetegijad on esimese aastaga rahul ja tänavad kliente. Kui pühadeks tahaks ilusamaks-kergemaks-siledamaks saada, siis kodulähedased salongid on ootel.

Salgutuba

5. detsembril saab Salgutua ilusalong üheaastaseks. Aasta on läinud tegusalt. Oleme tänulikud oma klientidele, kes on meid üles leidnud. Kliente mahub veel. Olete oodatud!

Pakume juuksuriteenust, püsimeiki, ripsmete paigaldust, kul-mude modelleerimist, massaaži.

Juuksemoes on tagasi soojad toonid ning erinevad lokid. Aastalõpupeod lähenevad, broneerige sobiv aeg varakult!

Rullsalong

Aastaga on Rullsalong palju arenenud. Meil saab nüüd rullida koos digitaalse juhendajaga ning valikusse on lisandunud mitmeid uusi teenuseid ja erinevaid tooteid.

Lähenevas pühadesaginas on oluline, et ei unustataks aega võtta iseendale. Rullmassaaž annab võimaluse unustada argimured, lõdvestada lihaspinged, saada uut energiat ning kulutada kaloreid. Tulles rullmassaaži kahekesi, omandab kvaliteetne hoopis uue tähenduse. Aastalõpu pidude eel soovitan Muumiateraapiat, kus ühe tunniga on võimalik vähendada oma ümbermõõte pea 4 cm. Selliselt kaob pinget riiete selgamahtumise pärast ning saab keskenduda kõigele toredale, milles pühade tähendus seisneb.

Mia ravikosmeetika

Mina tänan väga oma uusi ja staažikamaid imetoreid kliente, kellega sel esimesel aastal on olnud õnn kohtuda.

Pidupäevade-eelseks ajaks soovitatakse meeste ultraheli abil näonaha ja kaela puhastamist. See on igati sobilik just härradele, et eemaldada ka habemekarvade vahelt surnud naharakud. Protseduur on täiesti valutu.

Naistele aga pakun aasta lõpu iluprotseduuri ioonforeesi kollageeniga. „Käpakeste“ abil toidetakse näonaha kollageeni ampulliga, imendumisprotsess on kogu naha ulatuses ühtlane ja valutu, protseduuri lõpetuseks kantakse näole ja kaelale 100% niisutava toimega mask.

SAUE VALDUR

Heli Milber ja Margus Sevtšuk on Saue valla meistrid sulgpallis

24. novembril selgusid Ruila spordihoones neljal väljakul Saue valla meistrid sulgpallis ja parimad võistkonnad talimängude arvestuses. 25 meest ja 12 naist pidasid maha kaasahaaravad mängud.

Naistest jõudsid finaali Kristel Kivi Laagrist ja Heli Milber Haibast. Mõlemapoolsete võimalustega duellis väljus võitjana Heli tulemusega 2:1. Otsustav sett tagajärjega 22:20. Kolmanda koha saavutas Mirje Tombak Mõnuste-Kohatu ühendvõistkonnast.

Meestest oli teistest üle Magnus Sevtšuk Ääsmäe võistkonnast. Finaalis oli Magnus parem suurimast üllatajast Janar Laanemet-sast Haiba võistkonnast 2:0. Kolmas koht Rain Sinimaale Saue linnast, kes kohamängus alistas Peeter Tubli Ääsmäelt.

Võistkondlikult saavutas esikoha Haiba 103 punktiga. Järgnesid Ääsmäe ja Mõnuste-Kohatu ühendvõistkond. Võistluse ladusa korralduse eest tahan tänada võistlejaid, kes tegutsesid ka kohunikena. Paremaid võistlejaid autasustas Rainer Kukk Saue spordikeskusest.

Järgmine sulgpallivõistlus toimub Ruilas juba 7. detsembril, kus võrdlevad oma võimeid Kernu Terasmees ja Kernu Terasnaine. Võistlustulle läheb ligi 50 sportlast. Mehed alustavad kell 10 ja naised lülituvad võistlusesse kell 13. Mängud toimuvad „parem kolmest” ja 15 punktini.

KALJO PÕLDARU
spordijuht

Haiba spordiklubile Haapsalust kaks kolmandat kohta

Vabariiklik laste GP lauatenнисes jätkus II etapiga Haapsalus. Kaasa löid ka Haiba spordiklubi ja Saue Hobipinksi noored.

Esmakordselt pääses ühelt võistluselt auhinnalisele kohale kaks meie mängijat. P-13 grupis selgitasid kolmanda koha kaksikvennad Marten ja Maerold Virt. Poisid olid vastamisi eelringis, siis võitis Maerold 3:1. Kolmanda koha mängus oli juba parem Marten koguni 3:0. Poiste-11 grupis saavutas teist etappi järjest V kohas Markus Sepp. Poiste kuni 9-aastaste grupis oli Joosep Põldaru kolmas nagu Tartuski. Õnnitleme paremaid!

III etapp on Rakveres ja meie noored löövad kaasa sealgi. P-13 1. Konstantin Sokolov (LTK Narova) 2. Karel Rosin (Pärnu LTK Vint-90) 3. Marten Virt (Haiba SK)

P-9 1. Kerdo Aros (Rakvere SK) 2. Henri Türk (Viljandi LTK) 3. Joosep Põldaru (Haiba SK).

KALJO PÕLDARU
spordijuht

Marten Vint P-13 kolmas koht

Muudatused Turba kandi kultuurielus

Aasta alguses kuulutas vallavalitsus välja konkursi, et leida 2020. aastast Turba kultuurimaja ja -elu eest vastutajaks mõnd kohalikku ühingut. Jaanuarist võtabki maja üle MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts, maja perenaisena jätkab Anu Kaljumäe.

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

„Usume vallamajas, et iga piirkond on oma näoline ja igauks ise teab kõige paremini, mida on vaja, et just selles külas või alevikus oleks hea elada. Et ainult õhust ja õhinast ei piisa, jagab vald tegevustoetusi asumi- ja külaseltsidele. Turbas seni tegus selts puudus,“ selgitab kultuuri- ja spordijuht Kaija Velmet, miks konkurss algelt üldse tehti.

Kultuuriselts Nissi Särts, mis loodi 2018. aastal kogukonnaelule uue laengu andmiseks, oli ainuke ühing, kes tundis huvi konkursi vastu. Selts saab vallalt tasuta kasutusse kultuurimaja, mis sai selle sügise jooksul ka märgatavalt paremasse konditsiooni. Sisuliselt tegi vald ära vana hoone peaaegu et kapitaalremondi – laed ei tilgu enam läbi, maja peab tänu uuele küttesüsteemile paremini sooja, fuajee sai värskendatud ja fassaad nukumajaliku vooderduse.

Lisaks majale saab selts vallalt ka tegevustoetust, mille sisse mahuvad nii maja igakuised majandamiskulud kui ka 1,5 ametikoha palgaraha (kultuuritöötaja ja abitööjõud), samuti n-ö vaba raha oma piirkonna sündmuste korraldamiseks.

Sisu ei muutu

Kuigi tegutsemisvorm teises, enne oli Turba maja Nissi kultuurikeskuse allasutus, kannab maja edasi ikkagi kultuurimaja funktsiooni. Anu Kaljumäe, kes oli enne maja perenaine,

Kultuuriselts Särts saab tegevuseks kultuurimaja, lisaks vallalt ka tegevustoetust, mille sisse mahuvad nii maja igakuised majandamiskulud kui ka 1,5 ametikoha palgaraha, samuti n-ö vaba raha oma piirkonna sündmuste korraldamiseks.

jätkab samuti. Kultuurimajas jätkavad tema sõnul tegevust kõik rahvakultuuri kollektiivid, lisaks on kaks korda kuus kino, kord kuus kas teater või kontsert, oma kollektiivide üritused. Kord kuus käib koos eakate ühendus Turbasammal.

„Kõikidest uutest tege-

vustest anname jooksvalt teada, kuulutades nii ajalehes kui kohalikel stendidel. Tahame rikastada piirkonna kultuurielu veelgi, tuues majja erinevaid näituseid ning selts plaanib luua Turba kultuurimajast aastaks 2023 piirkonna kultuuri- ja loomekeskuse. 9. mail 1923. aastal saab Turba elektrijaam 100-aastaseks, selle ümber tekkiski Turba asula. Soovime välja anda selleks ajaks raamatu koostöös Turba ajalooürijatega,“ tõstab Kaljumäe plaanidelt katet.

Kultuuriselts Särts saab tegevuseks kultuurimaja, lisaks vallalt ka tegevustoetust, mille sisse mahuvad nii maja igakuised majandamiskulud kui ka 1,5 ametikoha palgaraha, samuti n-ö vaba raha oma piirkonna sündmuste korraldamiseks.

Kaljumäe usub, et Nissi

Särtsu tugevuseks on alles tegutsema hakanud kollektiivi jõud ja pealehakkamine, aga nõrkuseks võib pidada ühingu vähest tuntuust piirkonnas. See viimane küll kasvab iga läbiviidud üritusega. „Suurem eesmärk on elavdada koostegemisi, kaasata erinevaid sihtrühmi tegevustesse ning pakkuda aktiivset osavõtmisvõimalust ka neile, kes tunnevad ennast kõrvalejäänutena või on lihtsalt aegade jooksul mingil põhjusel jäänud ükskõikseks ühistegemiste suhtes,“ on Kaljumäe optimistlik.

Praegu on aktiivseid registreeritud liikmeid kümme, toetajaid rohkem, ollakse avatud uutele aktiivsetele inimestele, kes soovivad seltsiga liituda.

Lisainfo:
Anu Kaljumäe 534 14517,
nissisarts@gmail.com

MIS MAITSEGA ON SINU TÖÖ?

Pipar, kaneel, tähtaniis, safran, kardemon, ingver, vürts, kurkum, loorber, persillade, rosmariin, pune... ja veel 267 erinevat maistainet vajavad pakijaks.

Tule Santa Maria Saue asuvasse tehasesse maailma kõige maitsvamale ametikohale - maitseainete pakijaks.

Töö toimub kahes vahetuses esmaspäevast reedeni: 7.00-15.30 ja 15.00-23.00.

Miks peaksid valima just Santa Maria:

- Euroopa tasemel motivatsioonipakett
- Skandinaavia suurim pere-ettevõtte on kindel tööandja
- Omatöötaja soodustused

Kandideerimiseks saada oma CV Margo Kuslap@paulig.com või too Saue tehase infolauda tööpäeviti 8.00-16.30 (Tule 24A, tel. 6652000). Küsimustele vastab tootmisjuht Margo Kuslap, tel. 5305884.

JÕULULAULUDE KONTSERT

14. detsembril kell 16.00
Laagri Kultuurikeskuses

Esinevad Kammerkoori Magnus naised, Naisansambel Piilamari ja Nõmme Muusikakooli ning Tallinna Muusikakeskkooli õpilased.

Sissepääs on tasuta.

Külaskäik 20-aastasessse Haiba lastekodusse jätab hinge sooja koduse tunde

On mingit laadi soojust, mis läbi küttekehade ja torude ei tule. See on hääles, sõnade valikus, vana fotoalbumi lehekeeramise kahinas, heljub õhus. Kui lehetoimetaja Haiba lastekodus maja 20. sünnipäeva eel jutustamas käis, siis just see inimlik soojus sai koju kaasa võetud. Ja kutse: „Tule siis tagasi ka, täitsa niisama astu läbi!“

ANNE-LY SUMRE
leht@sauevald.ee

Päriselt muidugi Haiba lastekodusse ei kutsuta. Oleks parem, kui neil 24 lapsel, kelle jaoks Haibas täna kodu on, oleks võimalik oma ema-isa juures olla, aga nii olud on ja lastekodu on nende jaoks järgmine parim asi. „Aga me ei trügi siin nende ema rolli. Selgitame pigem, et ema on haige. Me lihtsalt oleme olemas, hoolime, aitame, õpetame,“ sedastab lastekodu juhataja Sirje Just.

Lasteaia asemele lastekodu

Kui aega tagasi keerata, siis 1995. aastal pandi kinni Muraste lastekodu, kus kõik üle Harjumaa lapsed koos elasid. Maja oli väsinud ning liiga suur ja maavalitsuse inimesed hakkasid otsima uuele asutusele kohta. Selge oli see, et lastekodu oli vaja. Kuidas ja miks, kes seda enam teab, aga Kernu valla-vanemale Enn Karule tehti ettepanek, et teeme maja Kernu kanti, et kas pole mõnd kohta või vana hoonet.

Kernus oligi. Nõukogude aja lõpus ehitama hakatud lasteaia maja, mis uue aja tulekuga aga valmis ei saanudki. Volikogu andiski toona nõusoleku asutada Haiba lastekodu vallaasutuse ja nurgakivi, mille silindrisse sai lastekaitseasutus ja tüki-ke vallavanem Karu legendaarsest habemest, pandi 7. septembril 1998. Valmis oli maja aasta pärast detsembris, maksis umbes 15 miljonit krooni.

Hoiakud ja eelarvamused

Tavalisel inimesel võivad sõnaga lastekodu seostuda suured toad narivoodidega, kesine mannasupp hommi-kuks ja pisikesse lapse vee-kalkvel silmad, kui majja astub võõras, et kas tuldi mulle lõpuks järele. Lastekodu juhataja Sirje Just ja maja tegevjuht Angela Jüristo teavad neid erine-

vad hoiakuid, mis lastekodu ja lastega seostuvad. Et nii-öelda halbu lapsi hirmutatakse lastekodusse viimisega, koolidesse ei taheta lapsi võtta, sest nad olla „rasked“ jne. „Muidugi on nende lood rasked. Mõelge, kust ja millistest oludest nad enamasti tulevad,“ ei mõista Angela neid pealiskaudseid eelarvamusi.

Angela on kokku puutunud oma sõprade seas ka sellega, et lastekodus töötamine tundub inimestele üle mõistuse raske ja kurb. „Kas te seal iga päev nutate?“ on Angelalt päritud. Naisel tuleb siis selgitada, et nutta pole küll aega, vaja on nende pisikeste elusaatused paremaks pöörata. „Või et kuidas ma neid imikuid toidan. No võtan pudeli ja annan süüa, muid valikuid mul ju pole,“ viskab Angela naerdes. Huumor olla üldse lastekodus üks teadlikult juurutatav nähtus. „Mõnikord tuleb isegi valu läbi huumori võtta, muudmoodi lihtsalt ei saa,“ leiab Sirje.

Nagu tavaline pere

Elu Haiba lastekodus on üles ehitatud peresüsteemile. Majas on neli peresülemit neljas korteris, igal perel on kokku 4 kasvatajat, kes siis vahetuste kaupa lastega on. Ühe kasvataja, kellega on kõige parem klapp, saab laps valida omale n-õ usalduskasvatajaks. Tema siis teab lapse hingeelu sügavamalt, suhtleb vajadusel ka kooli või lapse vanematega.

Elu on tegelikult üsna sarnane kodule. Kasvataja teeb hommikul putru või pannkooke, mõnel lapsel on sokk kadunud, mõnel jonnituur. Siis on kooli ja lasteaia aeg, osad lähevad ise, aga suur osa kasvatajate tööst on ka igapäevane logistika. Lapsed autosse ja koolidesse, pealelõunal huviringid. Nende sõiduplaanide haldamiseks teeb Angela suisa iganädalased graafikud. Kasvatajad aitavad ka õpetükkidega. „Tihti otsime

Haiba lastekodu pere paar aastat tagasi õpetajate päeva peol

Lastekodu maja ehitus

maja pealt, sest mõni kasvataja on tugevam matemaatikas, teine vene keeles,“ naerab Sirje.

Aga nii ei ole, et sunnitakse ühe pere lapsi õdedeks-vendadeks. „Pigem valitsevad ikka sõbrasuhted. Kuigi paare on meil siin küll tekkinud. Mitte et nad ühes toas tohiksid elada, aga õues käest kinni jalutamas võib ikka käia, ega see meil vangla ei ole ju,“ ütleb Angela.

Jõululaupäeval tuleb Haibasse jõuluvana ning sünnipäevaks saab sooja kallistuse ja kingituse. Nagu päriselaste lastelgi.

Kolmandik personalist algusaegadest

Kasvatajaid on Haibas vanuses 28st 64ni, on elukogemust, on nooruslikku särtsu. Muide, majas töötavast personalist on lausa kolmandik neid, kes on kõik need 20 aastat Haibas olnud. „Eks isegi olen mõelnud, et kui nüüd need lapsed suureks

saavad, et siis... Ja siin ma olen,“ ütleb Sirje, kes ise on ka juba kaks dekaadi Haibas töötanud. Angelagi tuli kasvatajaks ja on nüüd tegevjuhi postil.

Mis natuke kurvaks teeb, on see, et lastekodu kasvatajad ei kuulu justkui kuskile. Ei ole nad õpetajad, ei ole nad sotsiaaltöötajad. „Vahel on täitsa tunne, et meid on siia ära unustatud. Samas ma ei usu, et meie kasvataja roll oleks lapse elus vähemtähtsam kui näiteks lasteaia-õpetaja oma,“ on Sirje pisut nõutu.

Haibas on tööl ka neli meest, mis olla üliharuldane. Kaks näiteks sattusid majja läbi ühe juhtumi, kus oli politsei abi vaja. Juhtum lahendati, aga kaks mundrimeest küsisid, kas saaks tulla poole kohaga tööle. Meeskasvatajatega seotult on Angelal kohe ka üks naljakas seik varuks: isadepäeva paiku kirjutas üks laps koolis loo meeskasvatajast. Aga jäi siis mõttesse ja tuli

Mis on muutunud 20 aastaga?

Lapsi on vähem ja pisikesi peaaegu polegi

Nõukogude ajal oli näiteks Muraste lastekodu mõeldud 200 lapsele, Haibas on täna vaid 24. Praegu on väga hästi välja arenenud hooldusperede süsteem. Lastele püütakse leida siiski oma pere, see on suisa riiklik eesmärk ja tihti lahendatakse perelood ära juba enne kohtusse minekut. Aastatega on ka üha rohkem inimesi, kes tulevad lastekodulastele tugiisikuks. Käiakse kinos, veedetakse vaba aega koos, võetakse lapsed pühadeks oma koju ja üsna tihti kasvab sellest välja hoolduspere. Kui lastekodu albumites on fotodel ka palju pisikesi lapsi, siis nüüd on eelkooliealisi vähe. Pisikesed enamasti jõuavad hooldusperedesse.

Lood on läinud raskemaks

Vanasti oli peamine põhjus, miks vanematelt lapsed ära võeti, alkoholism. Täna on sellele lisandunud narkootikumid, psühholoogilised probleemid. Päril emata-isata orbusid ei olegi, enamasti on üks vanem vähemalt olemas, aga kahjuks ei saa nad selle rolliga hakkama. Paljudel lastel pole päriselaste olnud kooliskäimise harjumust, hügieeniga on probleeme, mõne lapse on ema nädalateks üksi koju luku taha jätnud. Vägi valda on taustal väga palju. Aga õnneks on ka neid juhtumeid, kus lapsel on võimalik mõne aja pärast lastekodust koju naasta.

Rohkem on erinevaid teenuseid

Vanasti oli lastekodu majas oma psühholoog, aga see tekitas lastes ebakindlust, et kas mure jääb ikka saladuseks teiste eest. Tänapäeval käiakse psühholoogi juures linnas. Lisaks on kättesaadavad eripedaagoogid ja igasugu teraapiad: kunst, loovus, muusika.

küsima, et kuule, aga mis tööd sa muidu teed üldse? „Nad on nii omad, et ei saa arugi, et nad siin tööl on,“ nendib Angela armsa fakti.

Ei ole ju halb

Lastekodus elavad lapsed võivad olla päris beebidest kui 19-aastaste noorte täiskasvanuteni. Beebisid mündil ei ole, kõige pisem on paar aastane, aga temalgi on lootust, et pere võtab ennast kokku ja laps saab koju tagasi.

Kuigi ega neil lastel ju halb ei ole. Kogu aeg on keegi nende jaoks olemas, teatris, ekskursioonidel, üritustel saavad nad käia vast rohkemgi kui mõni kodune laps. „Kui meie teatris käime, siis saame ikka lava taha ja näitlejatega kohtuma. Üldse on tänapäeval paljud ettevõtted sidunud oma suvepäevad või jõulupööd heategevusega. Me ikka ütleme siis, et ärge tooge asju, ei tahaks, et lapsed hakkaksid külalisi asjade pärast ootama. Koos veedetud aeg on palju väärtuslikum,“ leiab Angela. Nii on koos külalistega värvitud saali seinu ja õuepinke, peetud lumesõda või on lastele tulnud külla ülivinge Mustangi autopargiga.

Mõnes mõttes võib maailmast lastele jääda vildakas muljegi. Sirje ja Angela mõõnavad, et ajuti on lastekodulastel ellu astudes iseisvusega probleeme. Senises elus lastekodus on ju toit

alati laual, kasvataja on alati kodus. Kui tavakodus on 14-15-aastased juba vabalt üksi kodus ja teevad omale lõunasöögigi, siis lastekodus ei ole nad järelevalveta mitte kunagi. Tahab keegi omale sülearvutit, peetakse kasvatajatega ja kohaliku valla lastekaitsetöötajatega nõu ja reeglina see võimalus tekitatakse. „Samas ei tee me igapäevaelus mingit hinnaalandust. Tuleb sügisel lehti riisuda, tuba koristada, hommikuti hambaid pesta,“ naerab Sirje.

Sõprade klubi

Juba aastaid on Haiba lastekodul ka oma sõprade klubi. See on seltskond inimesi, kes oma tööde ja tegemiste kõrvalt käib lastekodu rahvale toeks ja rõõmuks. Nii näiteks lubavad nad kogu lastekodu töötajaid jõulude ajal ühisele jõuluistungile ja on samal ajal ise lastega. Nendega koos korraldatakse üritusi, mõnikord spondeerib klubi lastele mõne välisreisi või vajaliku olmeasja. „Mis neid motiveerib? Ma ei tea. Meie äkki?“ pilgutab Sirje silma.

See naljaga öeldud lause võib täitsa vabalt isegi tõsi olla, sest majast lahkudes on tunne, nagu oleks just osalenud episoodis mõõdu-nudaastases kassahitis „Eija jõulud Tondikakul“. Ei, mitte jõuluaja või lume või metsa pärast. Vaid sellise sooja kallistava tunde pärast, mis kummitama jääb.

KULTUURIKALENDER DETSEMBRIS

AEG	ÜRITUS	TOIMUMISKOHT JA AEG	KORRALDAB	KONTAKTID
08.10-08.12.	Fotonäitus "Eesti looduslikud pühapaigad"	Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissi-kultuurikeskus
09.11-31.12	Pajalapinäitus	Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissi-kultuurikeskus
14.11-31.12	Tallinna Nõmme Huvikooli kunstiringide Kunst & Siidistuudio ja Kunst & Kiri näitus	Laagri kultuurikeskuse pikas saalis	Laagri kultuurikeskus, Christel Allik, Ülle Raadik	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
04.12.	Kohtumisõhtu Keiti Vilmsiga "Vaatan elu läbi roosade prillide"	kell 18 Turba raamatukogus	Turba raamatukogu	tel 673 5352 turba@sauvald.ee
06.12.	Laagri piirkonna eakate advendipidu	kell 11 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus, Saue Vallavalitsus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
06.12.	Ääsmäe raamatukogu 95. sünnipäevapidu	kell 15 Ääsmäe raamatukogus	Ääsmäe raamatukogu	tel 608 6241, aasmae@sauvald.ee
07.12.	Jõululaat Turbas	kell 10-14 Turba koolimajas	Turba kool	tel 520 9473, huvijuht@turbakool.ee
07.12.	Mälumäng "Villaku" formaadis	kell 16 Lehetu külaseltsis	Nissi kultuurikeskus	www.sauvald.ee/nissi-kultuurikeskus
08.12.	Advendiaja meisterdamine	kell 11 Maidla seltsimajas	MTÜ Maidla Külaselts	tel 5345 1401
08.12.	Laagri Kristliku Koguduse teise advendi jumalateenistus ja pühapäevakool	kell 12 Laagri kultuurikeskuses	Laagri Kristlik Kogudus	www.laagrikogudus.ee
08.12.	Saue Pauluse koguduse teise advendi jumalateenistus	kell 13 Saue Päevakeskuses	Saue Pauluse kogudus	tel 5694 3660 või anmish87@gmail.com
08. ja 15. 12	Saue Kristliku Vabakoguduse jumalateenistus	kell 13 Saue kirikus	Saue Kristlik Vabakogudus	www.sauvald.ee/vabakogudus.ee
08.12.	Turba raudtee taasavamise pidu	kell 15 Turba kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus, MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	www.sauvald.ee/nissi-kultuurikeskus
10.12.	Ema ja lapse hommikuklubi. Päkapiku helituba	kell 10.30 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
11.12.	G. Otsa nim. Tallinna Muusikakooli jõulukontsert	kell 19 Riisipere kultuurimajas	"Nissi kultuurikeskus, G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool"	www.sauvald.ee/nissi-kultuurikeskus
13.12.	"Väärivate jõulupidu Jõgisool. Esineb Boris Lehtlaan"	kell 13 Jõgisoo seltsimajas	MTÜ Saue-Jõgisoo Hariduselts	Eelregistreerimine kuni 09.12 tel 501 2033, info@jogisooseltsimaja.ee
14.12.	Saue valla beebipäev (Ainult kutsetega)	kell 11 Laagri kultuurikeskuses	Saue vallavalitsus Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
14.12.	Saue valla MV korvpallis	kell 14 Saue Gümnaasiumi võimlas	Saue Spordikeskus	Eelregistreerimine kuni 09.12 timo.hallist@sauvald.ee, tel 522 2805
14.12.	Jõululaulude kontsert.	kell 16 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
15.12.	Saue jõululaat	kell 11-14 Saue Gümnaasiumi fuajees	Saue Huvikeskus	tel 5667 5252, evelin.povel@sauvald.ee
15.12.	Laste jõulupidu Jõgisoo seltsimajas	kell 12 Jõgisoo seltsimajas	MTÜ Saue-Jõgisoo Hariduselts	Eelregistreerimine kuni 10.12 tel 501 2033, info@jogisooseltsimaja.ee
15.12.	Laagri Kristliku Koguduse jumalateenistus ja pühapäevakool	kell 12 Laagri kultuurikeskuses	Laagri Kristlik Kogudus	www.laagrikogudus.ee
15.12.	Saue Pauluse koguduse jumalateenistus	kell 13 Saue Päevakeskuses	Saue Pauluse kogudus	tel 5694 3660 või anmish87@gmail.com
15.12.	Nissi piirkonna eakate jõululõuna	kell 14 Riisipere kultuurimajas	Nissi kultuurikeskus	Eelregistreerimine kuni 05.12 Merike Kiisel- 553 2953, Viive Suuresalu- 5626 6062, Mare Tedremaa- 5330 8821
19.12.	Jõulukontsert "Robert Jürjendal ja sõbrad"	kell 19 Turba kultuurimajas	MTÜ Kultuuriselts Nissi Särts	nissisarts@gmail.com, tel 5341 4517
20.12.	Laagri jõuluturg ja tuleshow	kell 17 Laagri kultuurikeskuse pargis	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
20.12.	Kino eriseanss "Vanamehe film"	kell 19 Laagri kultuurikeskuses	Laagri kultuurikeskus	tel 679 6765, laagri@sauvald.ee
21.12.	Kernu piirkonna eakate jõulupidu	kell 14 Kernu koolis	Haiba rahvamaja	Eelregistreerimine kuni 11.12 tel 505 2563
21.12.	Jõuluseadete valmistamise töötuba	kell 14.00 Tuula kogukonnakeskuses	Tuula Tutulus	Registreerimine kuni 19.12.2019 leelo@tuula.ee või tel. 56677793
21.12.	Õõjõulumaa	kell 16 Vanamõisa Vabaõhukeskuses	Vanamõisa Jõulumaa, Vanamõisa Vabaõhukeskus	vabaohukeskus@kodukyla.ee, tel 5750 2850
21.12.	Maidla jõulupidu	kell 18 Maidla seltsimajas	Key ja Siiri	tel 5119957, key.smirnova@mail.com

Eleryni akustiline jõulu- ja talvelaulude kontsert, Valgusfestivali Tuleteatri valgus- ja tuletendused

21. detsembril, kell 16.00-20.00

Õõjõulu-maa

MEISTERDAMISE KODA, PROGRAMMI JÕULULAVAL, JÕULUVANA JÕULUKODA, SEPIKODA, SAANISÖIT, INDIANI PÜSTKODA, JÕULUETENDUSED, LEHMILKLOOMADE KODA

Jõulukardi ost aitab noored Ameerikasse

Tere, me oleme Laagri Unicorns. Enamus meie liikmetest on käinud viis aastat Laagri Roboringis ning kuna mõnel meie tiimiliikmel on see võimalik viimane aasta roboringi, sest nad lõpetavad Laagri kooli, otsustasime kandideerida Eestit esindama FIRST Championshipile, mis toimub USAs Houstonis ja millest võtavad osa üle maailma riigid ning võistlusele tuleb 150+ robotikatiimi.

Meie õnneks anti meile see võimalus osaleda ning oleme reisi pärast väga elevil.

Kuna reisi eelarve on tohutult suur, otsustasime raha

kogumisega aidata ning Pärli, Aime, Mirjam, Tanel, Simmo ja Norah tegid jõulukaarte. Kokku tegime kuus erinevat jõulukaarti, mis on seotud üksikarvutega ja millega saab oma sõpradele soovida „Maagilisi pühi!“.

Me plaanime müüa kaarte sõpradele, koolis jõululaadal ja erinevatel üritustel, näiteks Robotexil.

Meile anti fantastiline võimalus ka teha töötuba Transferwise'i perepäeval, et raha korjata USA jaoks ja see oli väga tore kogemus. Osales 40 last, kellele me õpetasime Scratchi, Wedo-D ja Beebote. Lõpu poole õpetasime lastele seltskonnamänge, mis kõi-

gile meeldisid. Loodetavasti leiame veel kohti, kus saame töötuba teha.

Kaarte saab saata ka e-kaardina ning tellida internetist lehelt <https://robootika.sauvallakas.ee/laagri-unicorns/>.

LAAGRI KRISTLIK KOGUDUS

Pühapäeviti kell 12:00
Veskitammi 8

JUMALATEENISTUSED PÜHAPÄEVAKOOL LASTELE

TERE TULEMAST!

Lisainfo: WWW.LAAGRIKOGUDUS.EE

Ääsmäe kooli jõuluõhtu

19. detsembril 17.00-20.00

Avatud on jõulukohvik, toimub õnneloos, jõululaat.

Õhtu jooksul saab nautida muusikat, tantsu, jõuluetendust.

Saue Gümnaasiumi fuajees 15. detsembril kella 11-14

Jõulu-la

Kell 12 kontserdisaalis Musthunniteatri etendus Völujõul koos trikiõppega

Laadale on oodatud kauplema eestimaise häsitöö ja omatoodangu valmistajad!

Müügilpind 1,5-2 jm. Müügilbohtade arv on piiratud!

Korraldab Saue Huvikeskus

Müüma pääseb ainult eelregistreerimisega. Info ja registreerimine: evelin.povel@sauvald.ee või telefonil 56675252

14. detsember 2019

Saue valla meistri-võistlused korvpallis

Kell 14.00 Saue Gümnaasiumi võimlas

Võistkonna suurus kuni 10 liiget.

Võistkondade eelregistreerimine kuni 9.12.2019: timo.hallist@sauvald.ee, tel. +3725222805

Korraldab: Saue Spordikeskus

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli JÕULUKONTSERT

11. detsembril 2019 kell 19 Riisipere Kultuurimajas

Esinevad solistid, ansamblid ja keelpilliorkester (dirigent Ingrid Roose)

PILET 3 €
SAADAVAL KOHAPEAL

ADVENDIPIDU

EAKATELE JA ERIVAJADUSTEGA INIMESTELE

kultuurikeskuses Laagris

6.DETSEMBRIL KELL 11

tervitused, laulud ja tantsud, kohvilaud ja kingitused

Buss väljub küladest Laagrisse
 Maidla mõisa juurest 9.15
 Ääsmäelt Kasesalu 6 9.30
 Uku bussipeatusest Pärnu mnt 9.40
 Ailast (vana koolimaja juurest) 9.45
 Valingult (mõisa juurest) 9.50
 Vanamõisast Rõika tn ots 10.05
 Alliku seltsimaja juurest 10.10
 Hüüru veski juures 10.15
 Harku teeristis 10.20

LAAGRI JÕULUTURG

20. DETSEMBRIL

ÕHTUSEL AJAL KULTURIKESKUSES JA PARGIS

KELL 17-20 LAAGRI JÕULUTURG KÜLLA TULEB JÕULUVANA MARTIN

KELL 18.30 MYSTIKA TULESHOW

KELL 19 ERISEANSS „VANAMEHE FILM“

KERNU PIIRKONNA EAKATE JÕULUPIDU

21. dets. 2019, KELL 14.00
KERNU KOOLIS

MERLE BÄND JA JÕULUVANA
PEOLAUAL SOE SÕOK JA JOOK

TEATA PALUN OMA TULEKUST
11. detsembriks TEL. 5052463

AASTALÕPUPIDU

27. DETSEMBRIL KELL 20.00

RIISIPERE KULTUURIMAJAS

Tantsurüpp **ZAHIRA**

Tantsumuusika **IVO LINNA ANTTI KAMMISTE**

MOESHOW ETTEASTE

MUSTKUNSTNIK JULIUS

Laua katab **Roosta Catering** avatud baar

ANSAMBEL **KEMOTERAAPIA**

Broneeri piletid ja laud enne 20 detsembrit
Eneken.Mariipuu@sauekultuur.ee

Pilet 20 €

8. detsember kell 11:00

Maidla Seltsimajas

ADVENDIAJA MEISTERDAMINE

Tähistame teist adventi
piparkooke küpsetades
ja jõuluehteid valmistades.

Üritus on tasuta!

Korraldaja: MTÜ Maidla Külaselts
Info: 53451401 (Margit)

NISSI PIIRKONNA EAKATE JÕULULÕUNA

15. detsembril 2019
kell 14.00
Riisipere kultuurimajas

KAVAS:

OLAV EHALA & HANNA-LIINA VÕSA

LAAGRI LEEGID

KAETUD LAUD

TANTSUKS MÄNGIB LEHO LAASER LÕOTSAL

OSAVÕTUTASU 5€
 VAJALIK EELREGISTREERIMINE KUNI 05.12.019
 MERIKE KIISL 5532953
 VIIVE SIIRSALL 56266062
 MARE TEDREMAA 53308821

KAUGEMALT TULIJATELE TRANSPORDI VÕIMALUS
 Ellamaa 13.20 Turba 13.30 Lehetu 13.35

TOITLUSTAB DELICE CATERING

IGANÄDALASED TEGEVUSED

TUULA KOGUKONNAKESKUSES

KOOLILASTE HUVIRING
 T ja N kell 15.00-18.00
 Juhendaja: Marge Rehepapp
 Täiendav info: mrehepapp@gmail.com või 56161766

TANTSUTERAAPIA
 E kell 18.30
 Treener: Irene Montenegro
 Täiendav info: jogapasto@gmail.com
 (esimene kord tasuta, edaspidi 30€ kuu)

KÄSITÖÖRING
 K kell 18.00
 Täiendav info ja registreerimine: eve@tuula.ee või 56677791

LAUATENNIS
 K kell 18.00
 Täiendav info: valmar.dreger@mail.ee või 51991241

JOOGATRENN
 N kell 18.30
 Joogatreener: Irene Montenegro
 Täiendav info: jogapasto@gmail.com
 (esimene kord tasuta, edaspidi 30€ kuu)

Tule tutvuma!

7.12.2019

Turba koolimajas 10.00-14.00 meie piirkonna

JÕULULAAT

uksed avab laadakoht
keskpäeval laadakontsert
kingitusi ja maiustusi
laadalettidelt
fotostuudios
saab teha
muheda perepildi

KOHTUMINE LAADAL!

HEA KAUPLEJA
VÕTA ÜHENDUST:
TEL. 5209473
HUVIÜHT@TURBAKOOL.EE

MAIDLA JÕULUPIDU

21. DETSEMBER 2019 KELL 18:00

TANTSUKS MÄNGIB VOLDEMARE TILGOR

LASTELE TULEB KÜLLA JÕULUVANA KEERLEB LOOSIRATAS!!!

PILET 12€ PÕHIKOOLI ÕPILANE 6€ KUNI 7A. LAPS TASUTA

PILETEID SAAB OSTA KUNI 16. DETS KEY KÄEST.
TEL. 5119957 VÕI KEY.SMIRNOVA@MAIL.COM
PILETEID PIIRATUD KOGUS

KORRALDAJAD: KEY & SIIRI

MÄLUMÄNG VILLAKU FORMAADIS

RIISIPERE KULTUURIMAJAS 2. novembril 2019 kell 16.00	LEHETU KÜLASELTSIS 7. detsembril 2019 kell 16.00
MOMUS 4. jaanuaril 2020 kell 16.00	LAISE SELTSIMAJAS 1. veebruaril 2020 kell 16.00
NISSI KOGUDUSEMAJAS 7. märtsil 2020 kell 16.00	NISSI TROLLIDE MUUSIKAMAJAS 4. aprillil 2020 kell 16.00

OSAVÕTUTASU 5€ MEESKOND
tasumine kohapeal sularahas

ÄÄSMÄE RAAMATUKOGU 95

AVATUD JUUBELINÄDAL 2.-6. DETSEMBRINI

Raamatukogu ajalugu tutvustavad näitused ja välja panekud.

6. detsembril kell 15.00 ootame kõiki sünnipäeva puhul kringlit sööma.

JUMALA-TEENISTUSED SAUE KIRIKUS DETSEMBRIS

5.12 kell 17.30 Jutta Rossi viiuliõpilaste kontsert

08.12 kell 13.00 II advent. Teenistust juhatab ja jutlustab Erki Kuld. Muusikaga teenivad: Nõmme Baptisti koguduse segakoor ja Salme Kultuurikeskuse ansambel "Kungla memmed"

13.12 kell 18.00 Adventi kontsert, Riisipere kammerkoorilt ja külaliskoorilt Soomest

15.12 kell 13.00 II advent. Teenistust juhatab ja jutlustab Vahur Utno Muusikaga teenib Märjamaa segaansambel "Ceres" Marju Plamuse juhatusel

18.12 kell 10.00 Saue Gümnaasiumi neljandate klasside Jõuluteenistus

18.12 kell 17.00 Saue Linna segakoori kontsert. Elvira Alamaa juhatusel

22.12 kell 13. III advent. Teenistust juhatab Erki Kuld

PALVE- ja OSADUSTUND KOLMAPÄEVITI KELL 18.00

Huvialakool Nissi Trollid annab teada...

Põnnikool!

Riisipere Lasteaia esmaspäeviti kell 11.30

Turbas Trollide majas kolmapäeviti kell 11.00

Õpetaja Karin Järvi

Lisainfo ja registreerimine
Mari-Liis Simovart 5308 9518
nissitrollid@gmail.com
FB "Nissi Trollide põnnikool"

Sydamest Sydamesse ja Saue valla kultuurikeskus

OOTAVAD SIND TAAS!

JÕULUNURKA PILDISTAMA 30€

1.12-18.12.2019

Fotosessioon kestab 20 minutit.
10 parimat kaadrit jpg failina.
Failide edastamine kliendile alla laetavast keskkonnast.
Failid saab kätte 7 tööpäeva jooksul.
Kolm fotot 10x15 paberikandjal
10 tööpäeva jooksul kultuurimajas.

BRONEERI AEG FOTOSESSIOONILE sydamest@sydamesse.ee või kultuurimaja perenaise juures

Rohkem infot: www.sydamesse.ee/UUDISED

KUULUTUSED

TEENUS

SAUE LOOMAKLIINIK. Avatud E-R 15.00-19.00. L, P suletud. Telefon 6003382, info@sauekliinik.ee. Väl- timaks asjatut ootamist, palume kliiniku telefonil aeg ette registreerida! Koduvisiitid.

LANGETAME ja HOOLDAME PUID just Teie piirkon- nas. Leiame koos lahenduse! Meid saab kätte 56263857. www.puumehed.ee

Väljaõppinud puudelangetajad lõikavad parima hinnaga ohtlikke puid ja teeme puude hoolduslõi- kust. Puude üldseisundi hindamine ja konsultat- sioon on tasuta. Tel 51 33 458, info@ohtlikpuu.ee, www.ohtlikpuu.ee

Aia-, värava-, tõstuke ja automaatika lahendu- sed parima hinnaga Eestis. Kvaliteetne liugvärava komplekt kuni 4 m avale 1595 eurot. Tiibvärava komplekt kuni 5 m avale 1150 eurot. www.koduvä- rav.ee, tel 5895 8809, info@koduvärv.ee

Liugused ja garderoobid. Hinnad soodsad. Ga- rantii. Küsi lisa. Tel: 50 290 75; e-kiri: liugused@ kallion.net

Väikeveod kuni 2 tonni. Kohaleveoga liiv, muld, kil- lustik, sõnnik, turvas, asfaldipuru, betoon. Tel. 50 92936

Kutsetunnistusega korstnapühkija, tehtud tööde kohta akt. Info: 56890125, kuldnoop@gmail.com

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Ma- jade, kõrvalhoonete ehitamine täislahendustega. 53 529 476 mehitus@gmail.com

Hooldatud korstnad ja küttekolded tagavad Teie kodu tuleohutuse. Korstnapühkija tel.53330556, OÜ KORSTNAHOOLDUS

Ohtlike puude langetamine, hekkide ja õunapuude lõikus. 5210334

Matemaatika järeleaitamise tunnid neile, kellel ras- kused matemaatikas. Helistage telefonil 56953773.

Teostan ehitus- ja remonditöid, nii sise- kui välis- töid, ka pisemad remonditööd. Küsi pakkumist! 56965277

MÜÜK/OST

Pakume Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Müüme ka väikseid koguseid. Info 55597572

Pakume Eestis toodetud kvaliteetset puitbriketti ja pelletit. Müüme ka väikseid koguseid. Info 55597572

Sõidukite kokkuost (auto, buss, veok, haagis, tehni- ka). Tel 55678016

Auto ost. Ostan igas seisukorras sõiduautosi ja kaubikud ka remonti vajavaid. Tel 53654085, skam- pus@online.ee

Pere ostab sõidukorras sõiduauto, võib olla ka ilma ülevaatuseta. Kuni 1400 €. Ilusvalgus@gmail.com, tel 58190200.

Ostan seisma jäänud sõidukeid. Ka avariilisi, rike- tega, arvelt maas, vanu ja lihtsalt kasutult seisvaid. Koha peal kiire vormistamine ja tehing. Pakkumisi ootan seisevauto@gmail.com või 56188671

Kuiv okaspuu al 55 €, kask al 65 €; toores kask al 55 €/rm, okaspuu al 42 €/rm. Pikkus 30, 40, 50 cm. Vedu 6-7 rm kaupa. Tel 516 4278

Magus mesi Padise niitudelt! 0,5l purk/700g hind 5,50 € purk. Tasuta toon koju mee kätte. Helista 51916171

Soovin osta omaaegse Tarbeklaasi ja Juveelitehase tooteid, nahkköites raamatuid, Eesti kunstnike töid (maal, graafika, kujud), postkaardid, märgid, võib pakkuda ka muid vanu esemeid. Tel 5176412.

KINNISVARA

OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee.

Ostan Nõmmel, Laagris või Saue garaažiboksi. Võib vajada korrastamist. Kõik pakkumised on te- retulnud! Tel 5787 8287

TÖÖ

40-aastane ehitusmees otsib lisatööd. Teostan nii sise- kui välistöid. 5614 0983.

Saue Ilusalong otsib oma kollektiivi juuksurit, kos- meetikut ja ripsmetehnikut. Tel.6212021 või 5074466

AUTODE KOKKUOST!

Ostame kõiki sõidukeid ja töömasinaid!
Võib pakkuda remonti vajavaid ja seisvaid masinaid!
Ei pea olema arvel, ülevaatus ega kindlustust!
Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane!

TEL. 5457 5055

KAARDID ENNUSTAVAD

Tel 900 1727 • 24 h

Hind 1,09 €/min
Sooduspakkumine: www.ennustus.ee
Kätelt ennustamine veebis: www.hiromantia.eu

LAURI KREEK MASSAAŽ

56 959 081

lauri.kreek@gmail.com

OÜ SINIIVIK GRUPP

Teostame vaipade puhastust villa, sünteetiliste, kaltsu ja narmasvaipadele.

Transport uksest ukseni tasuta!
55 917 562

Viimane aeg
varuda küttepuid!

TOORES LEHTPUU

alates **35€/ruum** (50cm)

METSAKUIV OKASPUU

alates **40€/ruum** (50 cm)

Hind sõltub puude pikkusest ja transpordi vahemaast.

Laotud puude tarne
10 ja 15 ruumi kaupa.

tel 5211377

www.pajakapuit.ee

SAUEL ASUV MASSIMÕÕTEVAHENDITE TAATLEMISEGA TEGELEV ETTEVÕTE OTSIB OMA MEESKONDA UUSI TÖÖTAJAJD.

Vajalik vähemalt keskharidus ja B-kategooria juhiloa. Töö eeldab head füüsilist vormi. Väljaõpe ettevõttes ja täiendavatel koolitustel.

Täpsem info: Tel. 659 6169 või ou.kaalukoda@mail.ee

LAAGRI LOOMAKLIINIK

ASUME LAAGRIS VAE 2/1

TEL. 5507267
WWW.LAAGRILOOMAKLIINIK.EE

AUTOKATTE OÜ võtab tööle TOOTMISTÖÖLISE tootmisbaasi Saue.

Töö ühes vahetuses.
Väljaõpe kohapeal.

Täiendav info:
Saue linn, Pärnasalu 27
tel. 6709 046,
mob. 50 16 033
autokate@autokate.ee

Kernu Põhikool kuulutab välja konkursi osalise koormusega (täpne koormus kokkuleppel)

TUGIISIKU, ÕPETAJA või ABIÕPETAJA AMETIKOHALE

Realiseeri unistus töötada õpetajana ja kujundada järeltulevat põlvkonda!

Pakume Sulle loominguilist, toetavat kollektiivi, võimalust teostada end haridusvaldkonnas ja pa- nustada lapse arengusse, koolitusvõimalusi, kaas- aegseid töövahendeid, võimalust olla igapäevaselt armastatud eeskuju algklassilapsele, kasutada endale piiramatus koguses kooli ümbruse imelist looduskeskkonda, kütusekulu hüvitamist, 56 päeva puhkust aastas, lisaks osaliselt vabad koolivaheajad, tasuta parkimist, osalist sporditegevuse kompen- seerimist.

Kernu Põhikool on Harjumaa lõunaosas looduskaunis kohas asuv väikene põhikool, kuhu jõuab Tallinna piirist 15-minutilise autosõiduga. Kernu Põhikool on kogukonna arengut ja iga õpilase individuaalset arengut toetav lapsesõbraliku keskkonnaga kodulähedane kool.

Edukas kandidaat:

õpetaja või abiõpetaja vastab kvalifikatsiooninõue- tele (haridus võib olla omandamisel), omab väga head suhtlemis- ja meeskonnatöö oskust, on avatud haridusuuendustele ja HEV lapsega töötamisele, väärtustab haridust, usub iga õpilase edusse, on loominguiline, vastutustundlik, korrektne ja täpne.

Tööleasumine esimesel võimalusel. Kuulutus kehtib 15. detsembrini. Avaldus, CV ning õpetaja/abiõpetaja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiaid esitada kernu@kernukool.ee
Lisainfo: direktor, Marek Männik, Tel: 5567 2285

Mälestame head kolleegi

RITA ŽUKOVAT

Avaldame sügavat kaastunnet omastele.

Orbis OY Eesti filiaal

*Maga vaikselt emakene,
südamed on Sinuga...*

Teatame sügava kurbusega,
et on lahkunud meie kallis ema

AINO LAANEMETS

21.04.1936-25.11.2019

Leinavad tütreid peredega

RENDILE ANDA

ÄRIPIND

Kauplus/teenindus, 22m²

Saue Kaubakeskuses,

Kütise 2a, Saue.

Tel. 56 612 600

Avaldame sügavat kaastunnet Janet
Ringveele abikaasa

TÕNU RINGVEE

surma puhul

Leinavad naabrid kodutänavalt: Ulvi, Juss,
Eneken, Gaute, Ats Joosep, Iko Juulius,
Eke Joonas

*Elu on laul, habras ta viis,
heliseb hetk ja katkeb siis...*

Südamlik kaastunne Loreidale kalli poja

ALLAN KELDERI

kaotuse puhul

Senjoriitad

*Näe, praegu metsa taha päike suri,
mis aitaks hüüe: „Ära mine veel!“*

Meie siiras kaastunne
Loreida Velainele kalli poja

ALLANI

kaotuse puhul

Reet ja Malle-Reet

Naistevõimade elu

KÕIK MATUSETEENUSED KEILAS

Eesti soodsaim tuhatsumatus, kabel, peilauad,
ööpäevaringne lahkunu transport

Memoris
Krematoorium ja matusebüroo

Keila Pargi 30 • TASUTA LÜHINUMBER 16200 • www.memoris.ee

-o/o

HEAD HINNAD!

Detsember 2019. a

Saue Kaubakeskus
Kpl. Turba
Kpl. Laitse

Regina Super Clean majap.-paber 220 lehte	Zewa Deluxe tual.-paber 4 rulli Pure White	Vaarikad-mustikad 300 g Härmavili	Klassikaline ahjukana Tallegg	Tordipulber "Juubeli" 450 g Vilma	Croissant võiga 360 g Eesti Pagar
-24%	-30%	-26%	-29%	-32%	-30%
3,25 € 2,45 €	1,99 € 1,39 €	2,69 € 1,99 € 6,63 €/kg	4,19 €/kg 2,99 €/kg	1,75 € 1,19 € 2,38 €/kg	2,69 € 1,89 € 5,25 €/kg

Ja veel palju häid pakkumisi kauplustes kohapeal www.keilaty.ee

EKSPOSITSIOONISTENDID
MUUSEUMIMÖÖBEL
CNC-FREES JA LASERLÕIKUS
SISE- JA VÄLIREKLAAM
VALGUSREKLAAM
AKRÜÜLTOOTED
SILDID JA VIIDAD
DIGITRÜKK
KLEEBISED
KUJUNDUS

RED HAT GROUP DESIGN OÜ

☎ E-R 7.30-16.00
🌐 www.redhat.ee
📍 Red Hat Group Design

Tule tutvuda meie teenustega uues asukohas
TÄNASSILMA TEE 15 Saku vald

⊘

Kodu loata?

Ajame kasutusloa dokumendid korda

SAADA HINNAPÄRING

projektibüroo.ee

PROJEKTI BÜROO

nr 1

kasutuslubade taotleja Eestis*

*viimase 6 kuu jooksul väljastati Projektibüroo abil üle 30 kasutusloa

Toome Sinu muruniiduki, murutraktori ja trimmeri ise hooldusesse!

Saue vallas edasi-tagasi transport alates **10 EUR**

Kampaaniainfo: tel: 51 900 402
www.tehnikakeskus.ee

HOOLDUS-KAMPAANIA

SAMI MASINAKESKUS

Sami Masinakeskus võtab tööle

MÜÜGIESINDAJA

TÖÖ KIRJELDUS:

- Tehnika müük Eestis ja välismaal;
- Hinnapakkumiste koostamine;
- Kliendisuhete hoidmine ja arendamine;
- Reklaami ja müügitöös osalemine;
- Tootekoolituste läbiviimine;
- Ettevõtte esindamine turundusüritustel ja messidel.

TÖÖKS ON VAJALIK TEHNIKAALANE MÜÜGITÖÖ KOGEMUS

ROHKEM INFOT: sami.ee/toopakumised
sami@sami.ee või 53 087 205

WWW.MASINAKESKUS.EE

SAMI

Masinaehitus ettevõtte

Sami AS võtab tööle:

- Keevitaja
- Masinate koostaja
- CNC-treikeskuse (Haas) operaator

Täiendav info ja kandideerimine:

- telefonil 5197 6863
- e-postil: sami@sami.ee

Aadress: Tule 20, Saue linn 76505, Saue vald

WWW.SAMI.EE

Pleed
127x152cm

12.50

Küünlajalg
33 LED tulega

28.00

Printsessi
komplekt

14.50

Lai valik kosmeetika
kinkekomplekte
naistele

Naiste sussid
Inblue

19.90

Pannid Berlinger
Haus Burgundy

20cm ~~17.50~~ **12.50**
24cm ~~21.00~~ **15.50**
26cm ~~23.00~~ **16.90**
28cm ~~26.00~~ **18.90**

Kuusehted
20tk

5.90

Tuletõrje; politsei
komplekt

28.00

Lai valik kosmeetika
kinkekomplekte
meestele

Naiste hommikumantel
Melissa Brown

35.95

Rannaküla
Forellimari 200g

~~17.99~~
12.90 64.50/kg

Kreeka pähklid
100g Arimex

~~2.39~~
1.29 12.90/kg

Jäätis 800ml
-lumemärja
-piparkoogi

~~2.99~~
4.99 7.67/kg

Kommikarp
Hamlet kuldne 125g

~~3.79~~
2.99 23.92/kg

Bailey's trühvlikook
soola-karamelliga
650g

~~12.50~~
9.99 15.37/kg

Juust Royal Gouda
Black 200g Valio

~~2.69~~
1.99 9.95/kg

Seakael talvise
marinaadis
Rannarootsi

~~8.90~~
5.90/kg

Eesti lihaveise
täissuitsuvorst
240g Rannarootsi

~~2.99~~
1.99 8.29/kg

Saaremaa
verivorst 1kg

~~4.90~~
3.60/kg

Aura alkoholivabad
glögid 1L
-ahjuõuna-apelsini
-õuna-mustasõstra

~~1.25~~
0.99/L

Kohupiimakreem
Piparkoogi 380g Alma

~~1.59~~
1.29 3.39/kg

Eesti või 82%
250g E-piim

~~2.79~~
1.90 7.60/kg

Praekapsas
meesinepiga 820g
Põltsamaa

~~2.79~~
1.99 2.42/kg

Talveteed 20pk
-kodurahu
-kaminaõhtu

~~2.10~~
1.69 0.08/pk

Jõulupuder
500g Helde

~~3.20~~
2.49 4.98/L

ja lisaks palju teisi pakkumisi!

www.keilaty.ee

Haapsalu mnt 57b, Keila